

Koninklijke Nederlandse Schaakbond
een meesterlijke sport

Officieel orgaan van de
Koninklijke Nederlandse Schaakbond
Jaargang 128 – no. 6 – december 2021

schaak magazine

Max Warmerdam Nederlands Kampioen

Webwinkel

Schaakklokken

Boeken

Wedstrijdformulieren en reglementen

Spelmaterialen

Handleidingen

CD's

Werkboeken

Leermethode van Wijgerden/Brunia

Koninklijke Nederlandse Schaakbond
een meesterlijke sport

www.schaakbond-winkel.nl

Voor clubs, scholen en de rest van schakend Nederland!

U kunt online bestellen, per e-mail of telefoon. Ook kunt u een compleet bestelformulier per post laten toesturen. Bestelling worden verzorgd door Schaak en Go Winkel Het Paard, Haarlemmerdijk 173, 1013 KH Amsterdam. Tel: 020 6241171, email: info@schaakengo.nl. Bij afname van grotere aantallen geldt een korting. Bezoek voor details de website.

**Officieel orgaan van de
Koninklijke Nederlandse
Schaakbond**

Jaargang 128 – no 6 – december 2021

Hoofredacteur

Jeroen Bosch

Aan dit nummer werken mee:

Bas Beekhuizen (foto's)
Jeroen Bosch (foto's)
Maria Emelianova FIDE (foto)
Harry Gielen (foto's)
Jurriaan Hoefsmit (foto)
Alina I'Ami (foto)
David Llada FIDE (foto)
Frans Peeters (foto's)
Niki Riga FIDE (foto)
Eric Rosen FIDE (foto's)

Peter Boel
Arno Bosch
Jeroen Bosch
Ard Dekker
Gert Devreese
Herman Grooten
Pascal Losekoot
Yvette Nagel
Dimitri Reinderman
Jan Smeets
Paul van der Sterren
Karel van der Weide
Minze bij de Weg

Redactieadres

Frans Halsplein 5
2021 DL Haarlem
Tel: 023-5254025

E-mail

schaakmagazine@schaakbond.nl
Wijziging van uw mailadres naar
uw vereniging.

Sluiting kopij

20 januari 2022

Bondsbureau KNSB

Frans Halsplein 5
2021 DL Haarlem
tel: 023-5254025
E-mail:
bondsbureau@schaakbond.nl
Internet: www.schaakbond.nl

Vormgeving & Lay-out

Interface Communicatie, Ede
www.ifcommunicatie.nl

Cover: Max Warmerdam (foto
Harry Gielen), Magnus Carlsen
(foto Eric Rosen)

Informatief

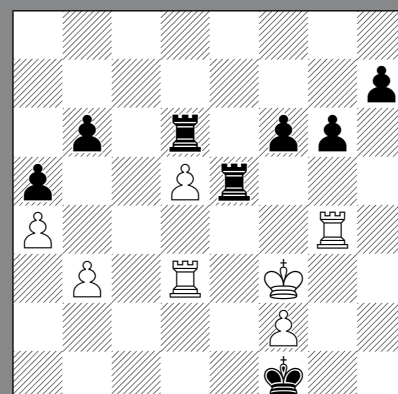
Voorloper

Schaaktechniek

Toernooien

Bond en Club

Schaakmat!

Stelling na 48...Te5

Op het EK-Landenteams boekte de Belgische Wiebke Barbier een leuke overwinning tegen Armenië. Hoe gaf wit aan zet hier mat in 3?

Historisch

Magnus Carlsen won zijn 5e WK-match deze maand met de klinkende cijfers 7,5-3,5. Een historische zege, en als iemand nog twijfelde dan is het nu helemaal duidelijk geworden dat de Noor een van de sterkste wereldkampioenen uit de schaakgeschiedenis is. Alhoewel hij uiteindelijk nooit wereldkampioen werd staat de carrière van Jan Timman in de schaakhistorie ook met hoofdletters geschreven. Timman vierde deze maand zijn 70e verjaardag, en Paul van der Sterren zocht de voormalige 'Best of the West' op en beschrijft zijn 'grote liefde voor het schaken'.

Na een corona-jaar zonder Nederlands Kampioen, won de 21-jarige Max Warmer-

dam de nationale titel in een dubbelronde vierkamp die gehouden werd in het kantoor van sponsor Deloitte in Rotterdam. Historisch was ook de prestatie van de 15-jarige Eline Roebers in het Nederlandse vrouwenteam. Op het EK-Landenteams won ze een individuele bronzen medaille op bord 2 en scoorde en passant een (mannen) IM-norm!

De KNSB bestaat in 2023 maar liefst 150 jaar en die historische gebeurtenis moet gevierd worden natuurlijk. In dit nummer een oproep voor een sponsor- en ideeënbijdrage. De schaakvereniging Staunton heeft de eerbiedwaardige leeftijd van 150 dit jaar al bereikt. Minze bij de Weg schreef zowel een recensie

van het jubileumboek, alsook het tweede deel van de serie over markante KNSB-voorzitters. Een eerbiedwaardige geschiedenis heeft natuurlijk ook het jaarlijkse schaakfestijn in Wijk aan Zee. In een uitgebreid interview met toernooidirecteur Jeroen van den Berg komt u van alles te weten over de aanloop naar de editie van 2022. Carlsen is met 7 toernooizeges de recordwinnaar, komt er een historische 8^e titel?

Jeroen Bosch
hoofredacteur

Tata Masters en Challengers gaat door

Twee Nederlandse koplopers die om de titel speelden in een tiebreak dat was het slot van een corona-editie in Wijk aan Zee dit jaar waarin er alleen in de Masters groep gespeeld werd. Bij het verschijnen van dit blad werd duidelijk dat, daar waar de Masters- en het Challengerstoernooi door zullen gaan, het andermaal zo is dat amateur-schakers in 2022 niet kunnen afreizen naar de Nederlandse badplaats.

Natuurlijk zijn Anish en Jorden er weer bij in de Masters, evenals wereldkampioen

Magnus Carlsen en Fabiano Caruana. Twaalf van de veertien deelnemers hebben een rating van boven de 2700. Drie Nederlandse grootmeesters spelen mee in de Challengers: Erwin l'Ami, Max Warmerdam en Lucas van Foreest. Alle deelnemers en de meest recente informatie vindt u hier <https://tatasteelchess.com/>. Als achtergrondinformatie is ook het interview met toernooidirecteur Jeroen van den Berg in dit nummer heel lezenswaardig.

SchaakMagazine in 2022

Op 11 december heeft de bondsraad een besluit genomen over SchaakMagazine in 2022. De eerste drie nummers van het jaar (februari, april en juni) zullen digitaal verschijnen op dezelfde wijze waarop u dit nummer nu leest. In juni wordt dan het besluit genomen of er in de tweede helft van 2022 een nieuw gedrukt blad zal verschijnen. Dat magazine ontvangen KNSB-leden dan in de brievenbus, maar het zal ook in de boekhandel komen te liggen. Met dat mogelijke besluit in juni willen bestuur en bondsraad tegemoet komen aan de aanhoudende roep van de leden om terug te gaan naar een gedrukt blad. Tegelijkertijd is het idee om ook een nieuwe doelgroep (de niet aangesloten schaakliefhebber) te bereiken.

Corona en competitie en beker

Vanwege de corona-maatregelen heeft het Competitie Management Team (CMT) besloten dat de competitieronde van 18 december verplaatst wordt naar zaterdag 21 mei 2022. Ook de bekercompetitie heeft te maken met uitstel. De tweede ronde van de beker dient nu voor 31 januari 2022 gespeeld te worden, waarbij verder uitstel (afhankelijk van de regels van de overheid) niet uitgesloten is.

Tiebreak om de titel Foto: Jurriaan Hoefsmit Tata Steel Chess Tournament 2021

C O L U M N

Paul van der Sterren

Carlsen-Nepomniachtchi

Als ik dit schrijf ligt de WK-tweekamp tussen Carlsen en Nepomniachtchi nog in de toekomst, tegen de tijd dat u dit leest is hij alweer verleden tijd. Het is dus eigenlijk onzin om er hier een voorbeschouwing over te schrijven, want voor de lezer kan dat hoogstens een stukje nabeschuiving worden. Maar ik doe het toch, gewoon omdat het me een behoefte is om nog eens onomwonden uit te spreken wat voor een bijzondere wereldkampioen Carlsen is. Of was natuurlijk, want je weet maar nooit.

Ik denk dat het niet overdreven is om te stellen dat het schaken pas met de opkomst van Magnus de eenentwintigste eeuw binnenstapte. Natuurlijk, zijn voorgangers, de computers, de wereld *at large*, Beth Harmon, enzovoort, enzovoort, ik weet het: alles is veranderd sinds het pre-Carlsen tijdperk en iederéén heeft daar wel een steentje aan bijgedragen. Maar in zoveel van die veranderingen is Carlsen leidend geweest. Als geen wereldkampioen voor hem

omarmde hij de explosie aan nieuwe toernooiformules, de nieuwe speeltempi, het totaal nieuwe fenomeen van het online schaken, inclusief al het nieuwe wat dáár weer bij is komen kijken, zoals de nog snellere tempi, de camera's, de interactie met het publiek. Dat alleen al zou voldoende zijn om hem een unieke wereldkampioen te noemen, een boegbeeld, iemand die richting geeft, die nieuw publiek (en geld) de schaakwereld binnenlokt.

En dan onderscheidt hij zich ook nog eens met zijn onverzadigbare honger om alles en alles en nog een keer alles te *winnen*, geen kruimel over te laten voor wie dan ook. Kasparov, Karpov en Fischer hadden dat ook, maar zo langzamerhand begint Carlsen zelfs deze uitgehongerde wolven te overtreffen. Maar het allerbijzonderst aan Carlsen is toch zijn spel. Zijn volkomen beheersing van alle facetten, van opening tot eindspel, zijn vermogen om voor ieder probleem een passende oplossing te vinden, als het moet

razendsnel. Niets lijkt ooit te moeilijk voor hem.

Nee, ik geef niet veel voor de kansen van Nepomniachtchi, hoe goed hij ook is. Anand, Caruana en Karjakin waren (en zijn) ook verschrikkelijk goed. Alle topgrootmeesters die nog nooit een Kandidatentoernooi gewonnen hebben, maar Carlsen wel voortdurend in gewone (en ongewone) toernooien voor de voeten lopen, zijn ook verschrikkelijk goed. Maar wat hen van Carlsen onderscheidt is dat aan het eind van het verhaal Carlsen altijd wint. Tegen een dergelijke onverslaanbaarheid valt niet op te boksen. Tenzij het verhaal opnieuw geschreven wordt. Veel succes, Ian!

KiKa marathon sponsorloop Haeghe Ooievaar

Een schaakpartij kan soms een uitputtende marathon zijn, echter willen wij als club nu een ander soort marathon gaan lopen. Om niet alleen achter het schaakbord topsport te gaan leveren, maar ook om naast het

bord topsport te leveren. Fysieke inspanning en mentale inspanning zijn toch inherent aan elkaar verbonden! Zondag 3 april 2022 gaan wij namens schaakvereniging Haeghe Ooievaar de halve marathon voor KiKa

lopen. Elke sponsorbijdrage, klein of groot, is welkom! Zie <https://www.runforkikamarathon.nl/haeghe-ooievaar>

Gezocht: schaakvrijwilliger van het jaar 2021

Graag willen wij u vragen om kandidaten voor de titel 'Schaakvrijwilliger van het jaar' bij de redactie van SchaakMagazine te melden. Is er in uw omgeving iemand die in de afgelopen periode onmisbaar is geweest voor de schaakvereniging? Het gaat niet alleen om mensen die veel doen, ook kandidaten die een bijzondere bijdrage leveren komen voor de titel in aanmerking.

Ieder jaar worden er vele goede kandidaten bij ons gemeld. Helaas kunnen wij maar één winnaar uitkiezen. Die keuze betekent dus niet dat de andere kandidaten ongeschikt zijn voor uitverkiezing. Integendeel! Daarom wijzen wij er uitdrukkelijk op dat kandidaten die in vorige jaren niet zijn gekozen opnieuw voorgedragen kunnen worden. Wilt u in dat geval het materiaal opnieuw naar de redactie

opsturen en niet volstaan met verwijzing naar een voorafgaand jaar? Wij willen van de kandidaten graag het volgende weten:

- de naam van de vrijwilliger
- een overzicht van zijn of haar activiteiten in de afgelopen jaren
- eventueel andere redenen om de vrijwilliger in het zonnetje te zetten

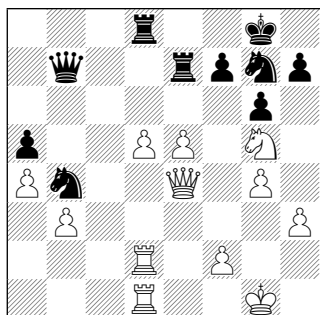
Aanvullend materiaal in de vorm van krantenknipsels, clubbladen, foto's, artikelen op websites enzovoort is uiteraard van harte welkom. De winnaar van deze wedstrijd zal in het februari-nummer van 2022 in het zonnetje worden gezet. U kunt uw nominatie onder vermelding van Schaakvrijwilliger van het jaar 2021 tot 5 januari 2022 sturen naar schaakmagazine@schaakbond.nl.

Max Warmerdam met overmacht Nederlands kampioen

Vier spelers hadden zich in Hoogeveen geplaatst voor een dubbelronde finalevierkamp die 27 november t/m 3 december in Rotterdam in het kantoor van sponsor Deloitte werd gehouden. Er was één speler favoriet en die maakte het overtuigend waar: Max Warmerdam is met een score van 5 uit 6 de nieuwe Nederlandse kampioen geworden. Hij bleef Roeland Pruijssers (3), Hing Ting Lai (2,5) en Robin Swinkels (1,5) ruim voor.

Bij zo'n vierkamp met grote belangen is er een risico dat er veel remises gespeeld worden, maar daar was hier geen sprake van: slechts vijf partijen eindigden vreedzaam. Dat kwam enerzijds omdat de spelers er elke partij vol voor gingen, anderzijds omdat Warmerdam toch wel duidelijk de sterkste was. Het toernooi begon wel met twee remises in de eerste ronde, maar dat waren allebei vechtremses. In de tweede ronde won Warmerdam met zwart van Swinkels en wist de enige IM van het gezelschap de nummer twee op rating te verrassen. Die uitslag had echter net zo goed andersom kunnen zijn.

Hing Ting Lai - Roeland Pruijssers

Stelling na 39...cxd5

Wit heeft drie pionnen voor een paard. Volgens moderne computerinzichten is dat niet helemaal genoeg, maar wel als je twee sterke centurpionnen hebt.

Echter: na 39...h6! 40.Pf3 Ted7! kan wit zijn centrum niet handhaven en wint zwart. In plaats daarvan gaat het met weinig tijd op de klok helemaal mis met zwart.

39...Pe8? 40.e6 f6?

40...fxe6 41.Pxe6 Td6 had een spannende stelling opgeleverd.

41.Pf7! Txf7 42.exf7+ Dxf7 43.d6!

Materieel staat het ongeveer gelijk, maar door de sterke d-pion samen met de verzwakte zwarte koningsstelling heeft wit een winnend initiatief.

43...Pg7 44.Te1 Dxb3 45.De7 Pc6 46.Dc7 Db4 47.Te7 Pe8 48.Dxc6 Dxd2 49.Txe8+ Txe8 50.Dxe8+ Kg7 51.De7+ Kg8 52.d7 Dc1+ 53.Kg2 Dc6+ 54.f3 Dc2+ 55.Kg3 Dc7+ 56.Kh4 1-0

De twee koplopers mochten in de derde ronde tegen elkaar. Zou er een *vorentscheidung* komen? Die kwam er inderdaad

met een net niet partij uit één stuk. Wit was grote delen van de partij dominant, maar op één moment miste zwart een kans op een ongeveer gelijke stelling.

Max Warmerdam - Hing Ting Lai

1.c4 Pf6 2.Pc3 e6 3.e4 d5 4.e5 d4 5.exf6 dxc3 6.bxc3 Dxf6 7.Pf3 Pc6

In Hoogeveen op het NK had Lai dit tegen Janssen gespeeld, die 8.Ld3 deed.

8.d4 e5 9.d5

Deze variant is heel concreet en computervoorbereiding helpt dan erg. Dit zal Max aangetrokken hebben om hiervoor te gaan. De tekstzet is wel minder gebruikelijk dan 9.Lg5 wat Lai een paar weken eerder tegen zich kreeg in een rapidpartij in Bergen tegen bovengetekende: 9...Dg6 10.d5 Pb8 11.h4 h6 12. Le3 Pd7 13.Da4 Kd8 14.h5 Dd6

15.Pd2 f5 16.f3 Df6 17.Pb3 b6 18.Td1 Le7 19.c5 Pxc5 20.Pxc5 Lxc5 21.Lxc5 bxc5 22.d6 1-0

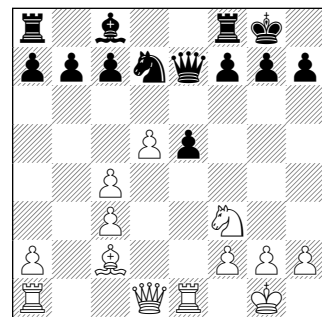
9...Pb8

Kritieker is hier 9...e4 en dan is b.v. 10.Pg5 Dxc3+ 11.Ld2 De5 12.dxc6 e3! 13.fxe3 Dxc5 ok voor zwart.

10.Ld3 Pd7?

Hoewel dit een gezonde ontwikkelingszet lijkt, krijgt zwart toch problemen met zijn ontwikkeling. 10...e4 kon nog steeds, of als zwart het niet te scherp wil laten worden, 10...h6.

11.Lg5 Dd6 12.0-0 Le7 13. Lxe7 Dxe7 14.Te1 0-0 15.Lc2

De witte stukken staan actief, terwijl zwart het probleem moet oplossen wat hij met Lc8 gaat doen. Onderwijl moet hij ook pion e5 gedekt houden en aan zijn koningsveiligheid denken.

15...Df6

15...f6 was logisch hier en ook wel het beste, al staat wit na 16.Pd4 Pc5 17.f4 Ld7 18.f5 benevens 19.Pe6 beter.

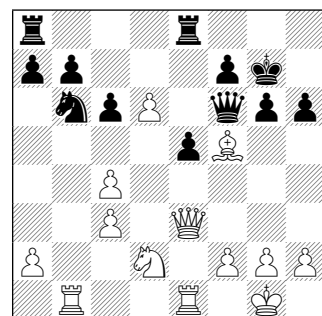
16.La4

Wit speelt het niet optimaal hier en de komende zetten (16.Dd3 g6 17.De3 was simpel en sterk) maar blijft wel voordeel houden.

16...c6 17.Tb1 h6 18.Lc2 Te8 19.Dd3 g6 20.Pd2 Kg7 21. De3 Pb6 22.d6?

22.Pe4 Df4 23.Pd6 houdt het voordeel vast.

22...Lf5 23.Lxf5

NK start ronde 3 (Foto: Frans Peeters)

23...Dxf5?

Met 23...gxf5! had zwart terug in de partij kunnen komen. Het verslechtert de pionnenstructuur, maar verhoogt de dynamiek van de zwarte stelling. Na b.v. 24.a4 Tad8 25.a5 Pa4 26.Txb7 Dxd6 27.Dxa7 Df6 staat alles bij zwart actief.

24.a4 Tad8?

Hier werkt deze zet niet. Zwart had b7 moeten dekken.

25.a5 Pc8 26.c5

Nu houdt wit voorlopig zijn sterke vrijpion op d6. Los van dat zo'n pion op zichzelf al vervelend is betekent dat ook dat het paard op c8 geen velden heeft.

26...b6 27.Pc4 bxc5 28.Dxc5 e4 29.Dd4+ Kg8 30.Ted1 Td7 31.a6 Ted8

Dreigt eindelijk te pakken op d6, maar na de volgende zet niet meer.

32.Tb8! Kh7 33.h3

Zwart kan niets doen.

33...h5 34.De5 f6 35.Dxf5 gxf5 36.Pa5

Wint materiaal en de partij duurt niet lang meer.

36...Pxd6 37.Txd8 Txd8 38.Pxc6 Td7 39.c4 1-0

Zo was Warmerdam duidelijk de winnaar van de eerste turnus, vooral omdat Puijssers remiseerde tegen Swinkels en inmiddels anderhalf punt achter stond. Die moest dus in de vierde ronde met zwart winnen tegen zijn teamgenoot om het weer spannend te maken. Het werd echter een anticlimax: een reglementaire winst voor Warmerdam. Wat gebeurde er?

Bij een NK krijgen de deelnemers een hotel aangeboden, maar ze kunnen ook kiezen voor een geldbedrag ("hotel-forfait"). Puijssers koos voor dat laatste en ging elke dag heen en weer tussen Nieuwkoop en Rotterdam met de auto (ongeveer drie kwartier, vertrek rond twaalf uur, aanvang ronde half twee). Op de dag van de vierde ronde ging dat mis: autopech. Het slimste was geweest om een taxi te bellen: dan was hij ruim op tijd geweest.

Hij koos echter op de pechhulp te wachten en hoopte dat zijn partij uitgesteld kon worden. Om een uur of twee werd duidelijk dat Puijssers het niet zou redden. Hij vroeg om uitstel, maar arbiter Arno Eliëns wilde daar niets van weten. De pechvogel was daarna erg boos op Eliëns. Het toernooireglement vermeldt weliswaar alleen ziekte als reden voor uitstel, maar vooral omdat door de reglementaire nul ook Lai en Swinkels kampioenskanen werden ontnomen had de arbiter volgens hem voor een andere oplossing moeten kiezen.

Loek van Wely (toernooidirecteur in Hoogeveen, Jeroen Schuil was toernooidirecteur in Rotterdam) gaf op Facebook aan achter de beslissing van de arbiter te staan: "Het was Roelands keuze om geen hotel te nemen en om met de auto te gaan, het was Roelands keuze om met DIE auto te gaan en het was Roelands

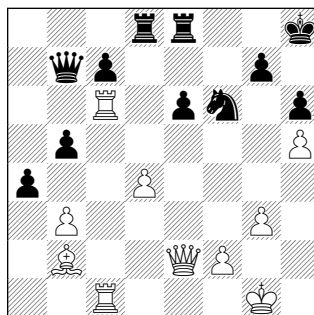

Max Warmerdam is kampioen na de 5e ronde (Foto: Harry Gielen)

keuze om geen taxi te nemen. En dan wordt er van de organisatie verwacht om coulant te zijn terwijl Roeland zijn lot in eigen handen had?"

Zo werd er die dag maar één partij gespeeld waarin Lai een kans miste om de achterstand beperkt te houden.

Hing Ting Lai – Robin Swinkels

Stelling na 30...Pxf6

In een Catalaan had wit een pion op de damevleugel geofferd. Hij heeft daarvoor behoorlijke activiteit, alleen zijn loper staat wat passief.

Daar is een oplossing voor.

31.d5! Pxd5?

Zwart had de diagonaal gesloten moeten houden met 31...e5.

32.Le5?

Na simpel 32.Txe6 slaat de witte aanval dankzij zijn sterke loper door.

32...Td7 33.Dg4 Tf7 34.Dg6 Kg8? 35.bxa4 bxa4 36.Txe6?

36.Lxg7! is een truc die Hing Ting in vluggertjes altijd ziet. Er moet nog wel even gerekend worden: 36...Pf4! 37.Dxh6 Ph3+ 38.Kg2 Tg7 39.Kxh3 is erg goed voor wit.

36...Txe6 37.Dxe6 Db3 38.De8+ Tf8 39.De6+ Tf7 40.De8+ Tf8

Tijdnoodfase voorbij. Wit heeft nog wat initiatief, maar zwart heeft voldoende verdedigingsmiddelen.

41.Dg6 Pf6 42.Txc7 Dd1+ 43.Kg2 Dd5+ 44.f3 Tf7 45.Tc8+ Tf8 46.Tc7

46.Txf8+ Kxf8 47.Lxf6 gxf6 48.Dxf6+ Ke8 49.Dxh6 levert wit twee pluspionnen op, maar de a-pion is minstens zo gevaarlijk als alle witte pionnen.

46...Tf7 47.Tc8+ 1/2-1/2

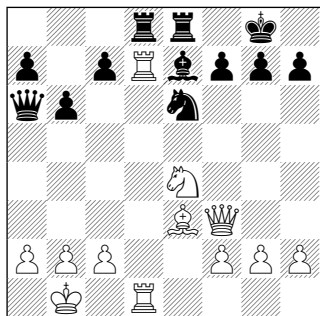
Speelzaal Deloitte NK (Foto: Frans Peeters)

Roeland Pruijssers werd 2e (Foto: Harry Gielen)

Daarmee was het kampioenschap bijna beslist met de tussenstand Warmerdam 3,5 Lai 2 Swinkels 1,5 Pruijssers 1. Warmerdam maakte de volgende dag met zwart probleemloos remise tegen Lai en werd zo een ronde voor het einde kampioen. Spannend was het nog wel voor de tweede plaats. Pruijssers maakte ondanks zijn vervelende nul nog kans, maar moest dan wel twee keer winnen. Dat lukte.

Robin Swinkels – Roeland Pruijssers

Stelling na 20...Tfe8

Wit staat iets actiever maar de zwarte stelling is stevig. De volgende poging om de zwarte stelling te kraken is veel te optimistisch.

21.h4? Txd7 22.Txd7 Dc8! 23.Td1 Lxh4 24.Th1 Le7 25.Dh5 Pf8

Pion h7 staat goed gedekt en wit heeft ook niet echt een ander aanvalsdoel. In het vervolg probeert wit iets te forceren maar zijn stukken komen zo op slechte velden terecht.

26.Ld4 De6 27.f3 Td8 28.Lc3 Td5 29.Dh2 Dd7 30.b3 f5! 31.Pf2 Dc6

Zwart heeft de aanval overgenomen en maakt het af met een leuk kwaliteitsoffer.

32.Td1 Dxc3! 33.Txd5 Lf6 34.Kc1 De3+ 35.Kd1 Dxf2 36.Dxc7 Df1+ 37.Kd2 Dxc2+ 0-1

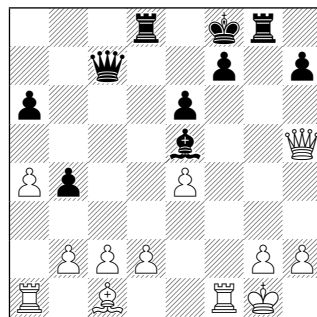
Roeland Pruijssers - Hing Ting Lai

1.e4 c6 2.Pc3 d5 3.Pf3 dxe4 4.Pxe4 Pf6 5.De2 Pxe4 6.Dxe4 Pd7 7.Lc4 Pf6 8.Pe5 e6 9.De2

b5 10.Ld3 Dc7 11.a4 Ld6 12. Pxc6 b4 13.Pd4 a6 14.Pf5 Le5 15.Pxg7+ Kf8 16.Ph5 Pxb5 17.Dxh5 Lb7

Wit heeft twee pionnen meer, maar zwart staat veel beter ontwikkeld. Hier is 18.Le2 nog bekend van twee partijen.

18.0-0 Tg8 19.f3 Td8 20.Le4 Lxe4 21.fxe4

21...Tg7?

Te passief. Zwart moet snel zijn hier, want anders consolideert wit. Dat kan met 21...Tg6! waarna ...Lf4 en ...Th6 een dreiging is. Een leuke variant: 22.c3 Td3 23.Kh1 Lf4 24.De2 Th6 25. Dxd3 Txh2+ 26.Kg1 Dc5+ 27.Tf2 Th1+! 28.Kxh1 Dh5+ 29.Kg1 Lh2+ 30.Kh1 Lf4+ 31.Kg1 Lh2+ en eeuwig schaak.

22.c3 bxc3

22...Td3 was nog steeds een betere poging, maar wit kan zelfs 23.cxb4 doen om de zwarte toren eventueel met Ta3 af te ruilen.

23.bxc3 Kg8 24.Kh1 Dc4 25. Te1 Lc7 26.De2 Dc6 27.La3

Nu staat zwart gewoon twee pionnen achter.

27...h5 28.Le7 Td7 29.Lf6 Tg6 30.Tf1 e5 31.Dxh5 1-0

Het komt vaak voor dat als iemand een ronde voor het einde een toernooi wint, die de laatste ronde verliest. Nepo in het laatste kandidatentoernooi bijvoorbeeld. Dat ging voor Warmerdam niet op: hij won een leuke miniatuur.

Max Warmerdam – Robin Swinkels

1.d4 e6 2.c4 f5 3.g3 Pf6 4.Lg2 d5 5.Pf3 Ld6 6.0-0 0-0 7.Pc3 c6 8.Dc2 Pe4 9.Tb1 Pd7 10.b4 b6 11.b5 Dc7 12.Lb2 Lb7

13.Tfc1 Pxc3?

Waarschijnlijk gebaseerd op een misrekening. Na 13...c5 staat zwart ok.

14.Dxc3 cxb5 15.c5!

Na terugslaan had het gelijk gestaan, maar nu is zwart in de problemen.

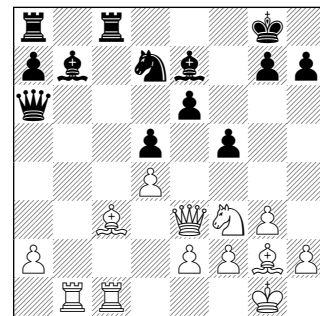
15...b4?

Zwart had beter het pionoffer kunnen aannemen, al is het na 15...bxc5 16.dxc5 Pxc5 17.La3 b4 18.Dxb4 Tfc8 19.Pd4! moeilijk alles gedekt te houden.

16.Dxb4 Le7 17.Dd2 Tfc8 18. De3

Nu heeft zwart echter hetzelfde probleem bij gelijk materiaal.

18...Dc6 19.cxb6 Dxb6 20.Lc3! Da6

De zwarte dame moet zowel b7 en e6 dekken en daarom heeft wit een combinatie gebaseerd op overbelasting.

21.Txb7! Dxb7 22.Dxe6+ Kf8 23.Pe5 Pxe5 24.Lxd5 1-0

Mede dankzij deze overwinning komt de nieuwe Nederlands kampioen op een rating van 2607, terwijl hij het jaar begon met 2506. Meer dan honderd punten in een jaar winnen op dit niveau is erg knap: dat was zover ik zie in Nederland alleen Anish Giri gelukt. Dat hij en Warmerdam samenwerkten voor het kandidatentoernooi zou zomaar een rol erbij gespeeld kunnen hebben.

150 jaar KNSB

Denk mee!

Koninklijke Nederlandse
SCHAAKBOND
1873-2023 | 150 JAAR

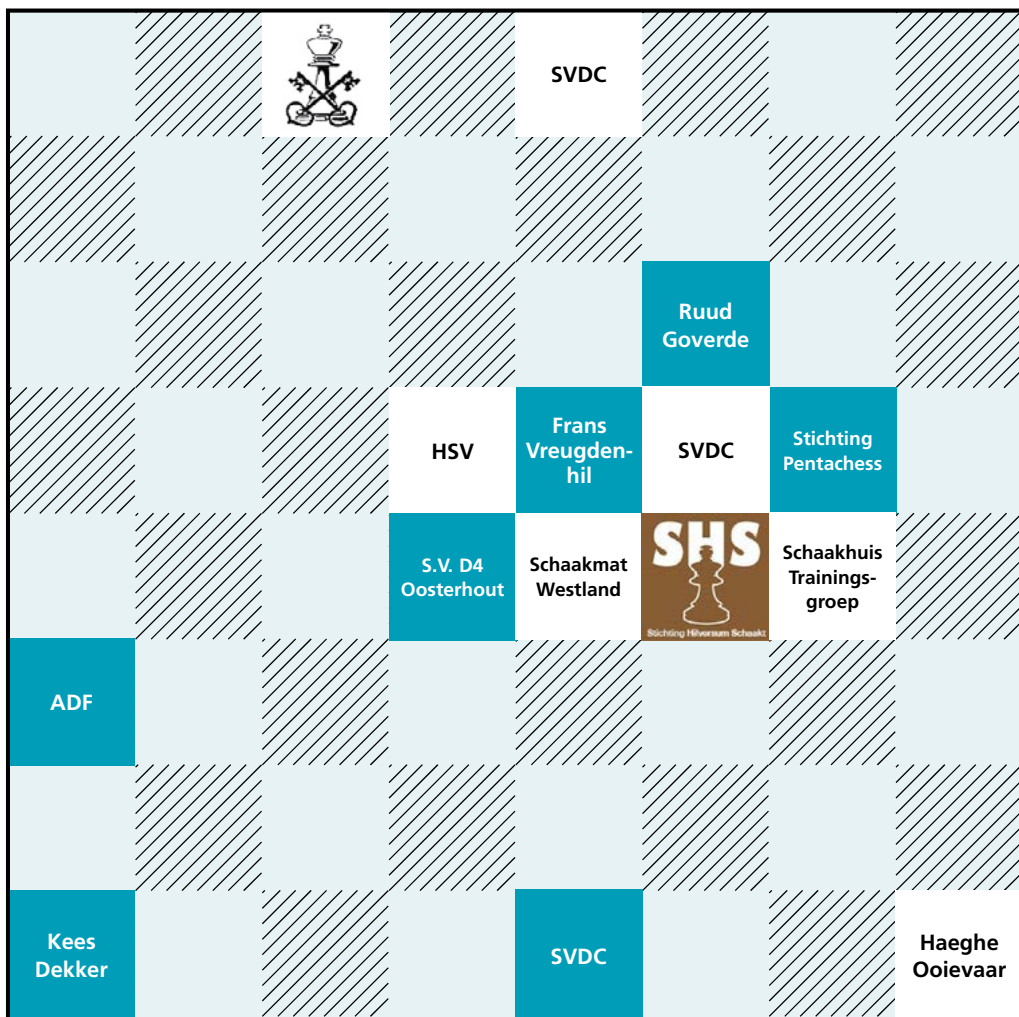
De KNSB bestaat in mei 2023 150 jaar en wil dit jubileum samen met haar leden vieren. Om de verschillende ideeën die er bestaan uit te werken is er een jubileumcommissie aangesteld met Bianca de Jong – Muhren als voorzitter. Zo zullen gedurende het gehele jubileumjaar 2023 regionaal allerlei schaakevenementen plaatsvinden. In de jubileumweek (20-26 mei 2023) zal op 23 mei – de jubileumdag – een nationale schoolschaakdag georganiseerd worden, als finale van schoolschaakactiviteiten die in september

2022 van start gaan. Verder zijn er plannen voor een jubileumboek en jubileumexpositie. Om de vele beoogde activiteiten te kunnen realiseren is de KNSB op zoek naar mensen en vooral ook sponsors die het jubileumjaar willen ondersteunen. Werkt u bij een bedrijf dat schaken een warm hart toedraagt, laat het ons weten! Wilt u of uw bedrijf deel uitmaken van de club van € 1500, of voor € 150 met een eigen veld op het sponsorschaaqbord komen? Mail naar Ard Dekker - jubileum@schaaqbond.nl! Andere sugges-

ties voor activiteiten, ondersteuning als vrijwilliger of tips voor sponsors kunt u ook op bovengenoemd mailadres kwijt. Denkt u met ons mee?

De KNSB wil met de activiteiten rond het 150-jarig jubileum zoveel mogelijk geïnteresseerde mensen uit verschillende doelgroepen bereiken en laten meedoen aan één of meerdere schaakactiviteiten. De KNSB beoogt brede media-aandacht voor de jubileumactiviteiten waardoor de interesse voor de schaaksport en de KNSB toeneemt.

Er zijn inmiddels zestien velden gesponsord voor € 150 per veld:

Wie volgt?

Kijk op www.schaken.nl voor de actuele stand van zaken van het jubileum.

Jan Timman 70 jaar

“Ik heb gedurende mijn hele leven een grote liefde voor het schaken gehad”

Voor iemand die zijn carrière vanaf een vroeg stadium heeft meebeleefd is het een vreemd idee, maar de waarheid kan niet ontkend worden: op 14 december j.l. werd Jan Timman zeventig jaar. Zo intens heb ik alles meebeleefd indertijd – zijn doorbraak naar de nationale en de internationale top, zijn geweldige successen en vooral de vele prachtige partijen waarmee hij die successen behaalde – dat ik moeite heb om goed tot me door te laten dringen dat dat nu echt allemaal heel lang geleden is. Maar voor velen die jonger zijn dan ik, zal Jan Timman vooral ‘iemand uit het verleden’ zijn, een naam, een legende misschien. Het schitterende schakersleven waar die naam voor staat is voor hen nooit levende realiteit geweest. Laat ik daarom een beknopt overzicht geven van zijn carrière.

Jan leerde schaken van zijn oudere broer Ton en maakte al heel snel een verpletterende indruk in de jeugdtoernooien. Een onderverdeling in leeftijdscategorieën had je indertijd nog niet, dus voor de oudere jongens (meisjes waren er nog niet bij) was het even flink slikken als ze door een elfjarige op een hoop werden geveegd in bijvoorbeeld het jeugdkampioenschap van Den Haag in 1963, of enkele jaren later door een veertienjarige in het jeugdkampioenschap van Nederland. Ook zijn broer ontkwam niet aan deze frustrerende ervaring (“Het was helemaal niet leuk voor Ton, nee”).

Anders dan veel andere talentvolle kinderen blijft Jan zich ook na deze eerste successen harmonieus verder ontwikkelen. Je zou kunnen zeggen dat waar de meeste mensen hun passie voor het schaken leren aanpassen aan de mogelijkheden die school, studie, beroep en sociaal leven hun bieden, Jan Timman zijn leven aanpast aan zijn passie voor het schaken. Er lijkt voor hem geen breuklijn te zijn geweest, geen moment waarop het schaken moet wijken voor ‘de harde werkelijkheid’. Voor hem is het schaken de werkelijkheid, of die nu hard is of niet.

Op zijn zeventiende debuteert hij in het Nederlands kampioenschap met een derde

plaats, achter Ree en Langeweg. Internationaal baart hij opzien in de open toernooien in Biel van 1968 en 1969 en een jaar later in de Rilton Cup in Stockholm. Hier wint hij ook voor het eerst serieuze geldprijzen (“Rilton dat was echt een enorm goede eerste prijs ja, dat was evenveel als in het Hoogoventoernooi van dat jaar”) met als gevolg dat de financiële basis onder zijn carrière ook steeds gezonder wordt. Nog indrukwekkender is het toernooi van Hastings 1969/70, waar hij zich voor het eerst staande weet te houden tegen de wereldtop. Vlak achter Portisch, Smyslov, Gligoric en Unzicker eindigt Jan op de vijfde plaats en voldoet hij voor het eerst aan de IM-norm. De titel krijgt hij een jaar later als hij de Meestergroep van het Hoogoventoernooi 1971 wint.

Hoewel er zeker ook geregeld tegenslagen te noteren zijn (een start van 0 uit 5 in IBM 1971 bijvoorbeeld, sommige fans keren zich al van hem af, maar hij veert onmiddellijk terug en na 13 ronden staat hij op 50%) is hij op dat moment al vrijwel niet meer te stuiten. Als hij in 1974 voor het eerst Nederlands kampioen wordt is hij ons land al bijna ontgroeid. In hetzelfde jaar wordt hij grootmeester, maar zelfs die titel lijkt hij meer en passant op te rapen dan dat het echt een mijlpaal voor hem is, laat staan –

Timman (Foto: Bas Beekhuizen)

zoals voor zovelen tegenwoordig – een eindpunt. Hij krijgt veel uitnodigingen voor sterke toernooien in het buitenland en in de tweede helft van de jaren zeventig rijgt hij de echt grote successen schijnbaar moeiteloos aan elkaar. Skopje 1976, de Olympiade in Haifa 1976, Bugojno 1978, Niksic 1978 (“Een van mijn beste resultaten ooit”), Bled/Portoroz 1979, Las Palmas 1981, het is maar een kleine greep uit de serie namen en jaartallen die bij mij als fan nog steeds een geluksgevoel oproepen, bijna alsof ik zelf die resultaten behaald heb. Ook in de grote Nederlandse toernooien heeft hij succes. Hij wint het IBM-toernooi in Amsterdam in 1978 en nog eens in 1981 (vóór wereldkampioen Karpov). In dat laatste jaar wint hij ook voor het eerst het Hoogoventoernooi. Het kampioenschap van Nederland is dan al duidelijk een maatje te klein voor hem. Hij

Timman-Kasparov-VSB (Foto: Bas Beekhuizen)

Timman-Karpov 1993 WK (Foto: Bas Beekhuizen)

zal het uiteindelijk negen keer winnen, maar als hij vaker had meegedaan was dat aantal ongetwijfeld nog veel hoger geweest. In 1981 bereikt hij voor het eerst de tweede plaats op de wereldranglijst. *The Best of the West* wordt hij inmiddels genoemd. Behalve wereldkampioen Karpov hoeft hij niemand meer boven zich te dulden.

Alleen in de strijd om het wereldkampioenschap blijven zijn prestaties wat achter. In 1979, in een zinderend Interzonaal toernooi in Rio de Janeiro, waar heel Nederland hartstochtelijk met hem meeleeft, mist hij kwalificatie voor het Kandidatentoernooi op een half punt. Pas twee WK-cycli later, in 1985, neemt hij deze horde door soeverein het Interzonaal toernooi van Taxco te winnen ("Dat was ook een van mijn heel goede toernooien"). Het Kandidatentoernooi in Montpellier later in hetzelfde jaar is, anders dan de naam suggereert, niet het *allerlaatste* kwalificatietoernooi van deze cyclus, maar een tussenstap vóór het nieuw geïntroduceerde stadium van de Kandidatenmatches. Het wordt een slopende en uiterst spannende strijd, waarin Timman ten slotte achter Vaganjan, Joesoepov en Andrej Sokolov, gelijk met Michail Tal op de vierde plaats eindigt (er zijn vier kwalificatieplaatsen). In de beslissingstweekamp tegen Tal heeft hij dan aan een gelijkspel genoeg.

Zijn eerste Kandidatenmatch wordt een deceptie. Hoewel Jan vooraf algemeen als favoriet gezien wordt, verliest hij met 3-6 van Joesoepov. Maar dan wordt een van zijn grootste kwaliteiten zichtbaar: zijn vasthoudendheid. Alsof er niets is gebeurd, alsof het allemaal geen pijn gedaan heeft, gaat hij gewoon verder waar hij gebleven was en in de volgende WK-cyclus bereikt hij na klinkende overwinningen op Salov, Portisch en Speelman voor het eerst de finale. Maar in

die finale wacht Karpov en die is, hoewel inmiddels geen wereldkampioen meer, nog steeds een klasse apart. Het lukt Timman niet om zijn hoge niveau uit de eerdere Kandidatenmatches vast te houden en hij verliest. Drie jaar later bereikt hij de finale opnieuw, na schitterende overwinningen op achtereenvolgens Hübner, Kortchnoi en Joesoepov, maar de geschiedenis herhaalt zich. De spanning in de finale is te groot, hij haalt zijn niveau van de eerdere Kandidatenmatches niet en hij verliest – tamelijk verrassend – van Short. Onverwacht krijgt hij dan toch een kans een match om het wereldkampioenschap te spelen, want in 1993 scheiden verdedigend kampioen Kasparov en uitdager Short zich af van de FIDE, die prompt een eigen tweekamp organiseert met daarin Timman en Karpov. Maar Jan verliest opnieuw.

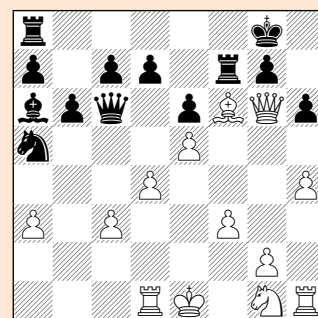
Het roept de vraag op of Karpov gewoon te sterk voor hem was of dat het verschil in andere factoren zat, bijvoorbeeld in het omgaan met de druk van het spelen om de allerhoogste inzet. Als ik het hem vraag is Jan daar vrij stellig over: hij had inderdaad moeite met de in deze finales zo torenhoog gestegen spanning. Karpov ging daar beter mee om, hoewel ook hij zeker zijn problemen had, vooral in de vorm van slaapstoornissen.

Je kunt deze vraagstelling ook van een andere kant bekijken en het ambitie noemen. Sommige wereldtoppers willen zó graag, zo onmenselijk graag winnen dat ze ieder psychisch of fysiek ongemak voor lief nemen. Dat gold in hun tijd voor Karpov en Kasparov en zeker ook voor Fischer. Alledrie konden zij niet leven met iets anders dan de overwinning. Hoewel ook Jan Timman ongetwijfeld heel hoog scoort op de schaal van ambitie en winstwil, zijn mensen als

genoemde drie wereldkampioenen in dat opzicht nog net een klasse apart. Fischer heeft deze drijfveer wreed, maar ontwapenend eerlijk samengevat in zijn beroemde uitspraak "I like the moment when I break the other guy's ego". Dat gaat ver, verschrikkelijk ver zelfs en zo ver is Jan nooit gegaan. Winnen kon hij als de beste, maar de ander kapotmaken, dat lag niet in zijn karakter. Gelukkig of helaas? Ik zou zeggen het eerste.

Zo verliep in grote lijnen een schaakcarrière die zijn gelijke niet kent in de Nederlandse geschiedenis. Zelfs de prijzenkast van Euwe verbleekt erbij, al heeft die natuurlijk dankzij zijn wereldkampioenschap altijd net een

Timman - Brinck Claussen Hoogovens-B 1971

Stelling na 19...La6

20.Ph3! Dxc3+ 21.Kf2 Pc4

Ook op 21...Kf8 volgt 22.Pg5!.

22.Pg5

en zwart gaf op vanwege 22...hxg5 23.hxg5 De3+ 24.Kg3 en mat is niet te verhinderen.

1-0

extra parel in zijn kroon. Na 1993 en vooral na zijn verloren Kandidatenmatch tegen Salov in 1994 heeft Jan zich niet meer echt bemoeid met wat hijzelf ooit "het smalle pad naar het wereldkampioenschap" noemde. Wel bleef hij nog heel lang op hoog niveau toernooien spelen, maar wat je de natuurlijke neergang van het klimmen der jaren zou kunnen noemen manifesteerde zich ook bij hem. Hoewel hij zeker nog successen behaalde werden zijn resultaten geleidelijk toch minder, zijn rating zakte en de uitnodigingen voor toptoernooien werden schaarser en schaarser. De laatste jaren beperkte hij zich tot een paar kleinere toernooien plus clubwedstrijden in Nederland en Duitsland.

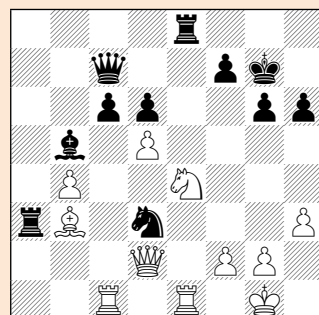
Nu, eind 2021, na inmiddels al bijna twee jaar vanwege de coronacrisis geen partij meer te hebben gespeeld, begint de afwezigheid van het wedstrijdschaak in zijn leven te wennen. "Schaken is natuurlijk een verslaving" zegt hij, "maar door deze langdurige gedwongen onthouding wordt dat toch minder". Maar anders dan bij veel van zijn inmiddels van het toneel verdwenen oud-collega's is bij Jan de liefde voor het schaakspel onverminderd gebleven. Tegenwoordig legt hij zich vooral toe op het componeren van eindspelstudies ("je wil de

mooie ideeën die je hebt niet verloren laten gaan") en op diverse schrijfprojecten. Zo is hij momenteel bezig met een nieuw boek over de beste partijen van Euwe en met het jureren van de inzendingen van het speciaal voor zijn zeventigste verjaardag uitgeschreven eindspelstudietoernooi.

Op de vraag wat het schaken hem heeft gebracht als mens laat zijn antwoord niets aan duidelijkheid te wensen over: "Veel! Ik kan me niet voorstellen dat ik een leven zonder schaken geleid zou hebben". Het verbaast me dan wel even als hij daaraan toevoegt "maar als ik nu zou moeten kiezen zou ik waarschijnlijk toch geen beroepsschaaker worden. Te veel werk!". Tja, ik ben zo vrij dit toch even te vertalen als: de manier waarop die jongens van tegenwoordig met hun computers bezig zijn, die kan en wil ik me niet meer eigen maken. Want hoezo "te veel werk"? Als je hoort wat hij zoal doet tegenwoordig, of als je hem ziet in zijn indrukwekkende schaakzolder, dan is het duidelijk dat Jan Timman nog steeds enorm hard aan het schaken werkt.

De actualiteit in het topschaak volgt hij nog nauwgezet. Een van de eerste dingen die hij tegen me zegt als ik binnenkom is "Jorden staat heel goed vandaag" (Jorden van Foreest wint die dag van Adly in het FIDE Grand Swiss toernooi in Riga) en op het eind van ons gesprek komt hij er nog wat uitgebreider op terug: "Ik vind het fascinerend om te zien hoe jonge spelers zo ontzettend veel spelen en hoe lang ze die concentratie kunnen opbrengen. Bijvoorbeeld zoals Firouzja speelt, dat vind ik buitengewoon interessant om te volgen".

Timman - Kasparov KRO Match (3) 1985

Stelling na 31...Ta3

32.Pf6! Txe1+ 33.Txe1 Kxf6 34. Dc3+ Pe5

Of 34...Kg5 35.Te3!.

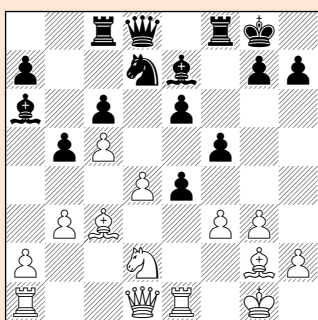
35.f4 La4?

Overziez Timmans 31e zet. Het staat gelijk na 35...Kg7 of 35...h5.

36.fxe5+ dxe5 37.d6! Dxd6 38. Df3+ Ke7 39.Dxf7+ Kd8 40.Td1 Ta1 41.Df6+ 1-0

"Ik heb gedurende mijn hele leven een grote liefde voor het schaken gehad" zegt hij zelf. Het is niet moeilijk te constateren dat die liefde nooit is verflauwd, al is de manifestatie ervan nu anders dan in zijn competitieve jaren. Het is een natuurlijke ontwikkeling: waar het competitieve element minder wordt blijven de creatieve drijfveren gewoon doorwerken. Als de liefde maar blijft. En daar hoeven we bij Jan Timman niet aan te twijfelen.

Karpov - Timman FIDE WK match (2) 1993

Stelling na 16.f3

Timman grijpt met energiek spel het initiatief.

16...b4! 17.Lxb4

17.Lb2 Lf6 is ook heel goed voor zwart, bijvoorbeeld 18.fxe4? Pxc5 19. e5 Pd3.

17...Pe5! 18.Lc3

Of 18.dxe5 Dd4+ 19.Kh1 Dxb4.

18...Pd3 19.fxe4

19.Te2 e5 of 19...Lf6 is ook goed voor zwart.

19...Pxe1 20.Dxe1 e5!

en nu heeft wit onvoldoende voor de kwaliteit. Timman won.

Timman-Van Kampen tweekamp-2009 (Foto: Bas Beekhuizen)

Carlsen blijft wereldkampioen

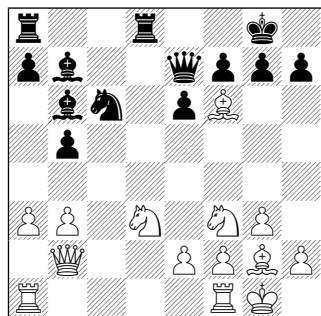
In de WK-match van 2018 tegen Fabiano Caruana behield Magnus Carlsen zijn wereldtitel met 12 klassieke remises en een 3-0 overwinning in de rapid tiebreak. Twee jaar eerder waren we ook al niet verwend met 10 remises en 2 beslissingen, waarna de Noor met 3-1 in rapidpartijen te sterk was voor Sergey Karjakin. De FIDE luisterde naar suggesties van spelers waardoor deze WK-match, die eigenlijk in 2020 had moeten plaatsvinden, nu over 14 klassieke partijen werd gespeeld. Het doel van 2 extra partijen is dat er (iets) minder gewicht op ieder afzonderlijke partij komt te liggen, met als gedachte dat de spelers dan eerder geneigd zullen zijn om risico te nemen: na een eventuele misstap is er nog tijd om deze goed te maken. Een andere vernieuwing was de aanpassing van het speeltempo waardoor er geen increment was tot en met zet 60. Ooit wilden we tijdnood uitbannen om het 'toeval' zoveel mogelijk uit te sluiten, nu zijn we blij wanneer tijdnood ervoor zorgt dat de onzekerheidsfactor toeneemt in een WK-match!

Toch leek ook deze match tussen Carlsen en Ian Nepomniachtchi even uit te draaien op een taaie affaire. De uitdager leek zijn grillige reputatie te hebben afgezworen. De Rus was theoretisch uitstekend voorbereid en begon zijn eerste 3 witpartijen met het voorzichtig prikken in de Spaanse verdedigingslinie van de Noor (geen Sveshnikov als in 2018!). Magnus stuitte een

keer op een goed voorbereide Nepo in het Catalaans, en in partij 4 op het solide Russisch. En toen kwam partij 6, de partij die de ban brak en het record voor de langste partij in een WK-match ooit.

Carlsen - Nepomniachtchi Dubai (6) 2021

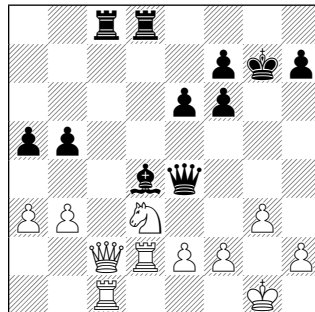
1.d4 Pf6 2.Pf3 d5 3.g3 e6 4.Lg2 Le7 5.0-0 0-0 6.b3 c5 7.dxc5 Lxc5 8.c4 dxc4 9.Dc2 De7 10.Pbd2 Pc6 11.Pxc4 b5 12.Pce5 Pb4 13.Db2 Lb7 14.a3 Pc6 15.Pd3 Lb6 16.Lg5 Tfd8 17.Lxf6

17...gxf6!?

Een interessant moment, in plaats van af te wikkelen naar een eindspel waarin hij zeker niet minder staat met 17...Dxf6 18.Dxf6 gxf6 kiest de Rus ervoor om de dames op het bord te houden. De uitdager toont ambitie!

18.Tac1 Pd4 19.Pxd4 Lxd4 20.Da2 Lxg2 21.Kxg2 Db7+ 22.Kg1 De4 23.Dc2 a5 24.Tfd1 Kg7 25.Td2 Tac8!?

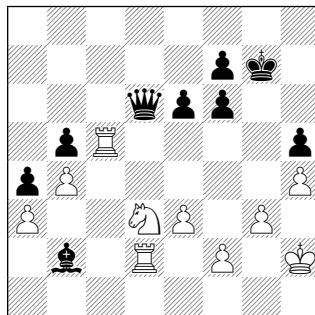
Opnieuw is het Nepo die strijd zoekt. Er waren verschillende zetten om het 'gewoon' gelijk te houden, bijvoorbeeld 25...b4 of 25...f5.

Nu provokeert de uitdager een ongebalanceerde materiaalverhouding. Objectief blijft het gelijk nadat Carlsen er (gretig) op ingaat.

26.Dxc8 Txc8 27.Txc8 Dd5 28.b4 a4 29.e3 Le5

Het staat gelijk na 29...Lb2 30.Tc5 Dd6 31.Txb2 Dxd3.

30.h4 h5 31.Kh2 Lb2? 32.Tc5 Dd6

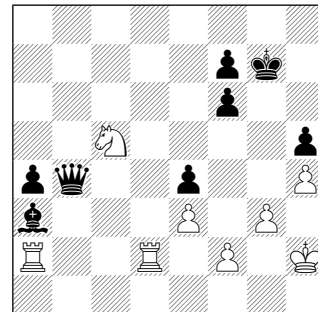
33.Td1?

Zonder dat je weet dat er iets in zit is het zelfs voor een wereldkampioen ondoenlijk om de winst te zien na 33.Tcc2! Lxa3 34.Pf4 Dxb4 35.Td7 e5 36.Pxh5+ Kg6 en nu 37.Tc6!! Kxh5 38.Txf7 en de zwarte koning zit in een matnet waardoor wit wint. Carlsen had overigens ook nog eens weinig tijd, en komt na de tekstzet in de problemen.

33...Lxa3 34.Txb5 Dd7 35.Tc5 e5 36.Tc2 Dd5

Zwart staat beter na 36...Lxb4! 37.Tcc1 La3! 38.Ta1 Dg4!.

37.Tdd2 Db3 38.Ta2 e4 39.Pc5 Dxb4

40.Pxe4

Met 40.Tdc2! f5 41.Pxa4! Dxa4 42.Tc3 kon Magnus hier afwikkelen naar een eindspel met twee torens tegen een dame met pionnen op een vleugel. Dat eindspel is nog best lastig maar zeker gewonnen voor wit.

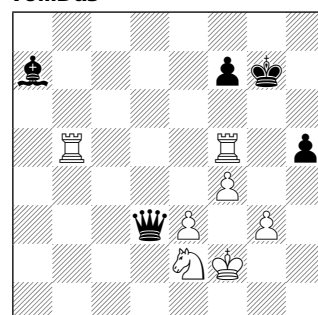
40...Db3 41.Tac2 Lf8 42.Pc5 Db5 43.Pd3 a3 44.Pf4 Da5 45.Ta2 Lb4 46.Td3 Kh6 47.Td1 Da4 48.Tda1 Ld6 49.Kg1 Db3 50.Pe2 Dd3 51.Pd4 Kh7 52.Kh2 De4?

Alhoewel het remise blijft is dit volstrekt onnodig. Blijven staan en de a-pion op het bord houden was de manier om Carlsen geen hoop te geven op meer dan een halfje.

53.Txa3 Dxh4+ 54.Kg1 De4 55.Ta4 Le5 56.Pe2 Dc2 57.T1a2 Db3 58.Kg2 Dd5+ 59.f3! Dd1 60.f4 Lc7 61.Kf2 Lb6 62.Ta1 Db3 63.Te4 Kg7 64.Te8 f5 65.Taa8 Db4 66.Tac8 La5 67.Tc1 Lb6 68.Te5 Db3 69.Te8 Dd5 70.Tcc8 Dh1 71.Tc1 Dd5 72.Tb1 La7 73.Te7 Lc5 74.Te5 Dd3 75.Tb7 Dc2 76.Tb5 La7 77.Ta5 Lb6 78.Tab5 La7 79.Txf5!

Een goede praktische beslissing, na het gedwongen antwoord transformeert de materiaalverhouding opnieuw.

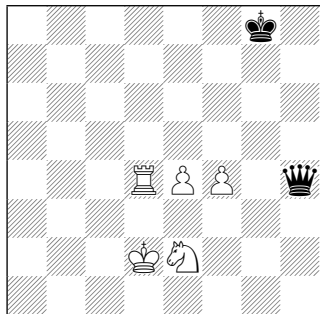
79...Dd3

Het einde van partij 6 (Foto: David Llada FIDE)

80.Txf7+! Kxf7 81.Tb7+ Kg6 82.Txa7

Dit eindspel is remise, maar het is duidelijk dat alleen wit op winst kan spelen. Heel onplezierig wanneer je tegen Carlsen speelt! **82...Dd5 83.Ta6+ Kh7 84.Ta1 Kg6 85.Pd4 Db7 86.Ta2 Dh1 87.Ta6+ Kf7 88.Pf3 Db1 89.Td6 Kg7 90.Td5 Da2+ 91.Td2 Db1 92.Te2 Db6 93.Tc2 Db1 94.Pd4 Dh1 95.Tc7+ Kf6 96.Tc6+ Kf7 97.Pf3 Db1 98.Pg5+ Kg7 99. Pe6+ Kf7 100.Pd4 Dh1 101. Tc7+ Kf6 102.Pf3 Db1 103.Td7 Db2+ 104.Td2 Db1 105.Pg1 Db4 106.Td1 Db3 107.Td6+ Kg7 108.Td4 Db2+ 109.Pe2 Db1 110.e4 Dh1 111.Td7+ Kg8 112.Td4 Dh2+ 113.Ke3 h4 114. gxf4 Dh3+ 115.Kd2 Dxf4**

Nu hebben we een eindspel dat terug te vinden is in de databases. Objectief staat het remise, maar er zullen altijd momenten komen waarop zwart nauwkeurig moet spelen. Praktisch is dat bijzonder lastig natuurlijk. Bovendien krijg je dit soort eindspelen nooit wanneer je nog fris bent, maar zoals nu na 7,5 uur spelen!

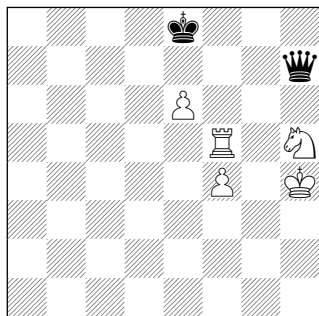
116.Td3 Kf8 117.Tf3 Dd8+ 118.Ke3 Da5?

Wit komt moeilijker verder na **118...Db6+ 119.Pd4 Dc5.**

119.Kf2 Da7+ 120.Te3 Dd7 121.Pg3 Dd2+ 122.Kf3 Dd1+ 123.Te2 Db3+ 124.Kg2 Db7 125.Td2 Db3 126.Td5 Ke7 127. Te5+ Kf7 128.Tf5+ Ke8 129.e5 Da2+ 130.Kh3 De6?

Pas nu is het definitief verloren. Zwart houdt nog steeds remise door zijn dame aan de 'achterkant' te houden met **130...Db1** of **130...Dc2.**

131.Kh4! Dh6+ 132.Ph5 Dh7 133.e6!

Heel elegant!

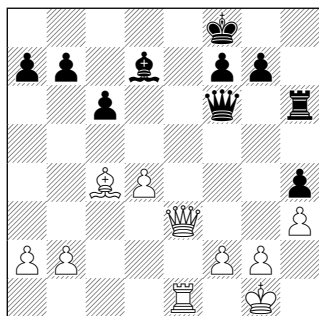
133...Dg6 134.Tf7 Kd8 135.f5 Dg1 136.Pg7!

De koning kan altijd veilig naar g8 en promotie van de e-pion is niet te verhinderen. Na 7 uur en 3 kwartier spelen gaf de uitdager op.

1-0

In zekere zin bracht deze partij de beslissing in de match. Dezelfde dag nog – na de verplichte persconferentie was het drie kwartier na middernacht – moest er weer gespeeld worden, en Nepomniachtchi kon begrijpelijk geen vuist maken met wit. Waarna hij in partij 8 weer het solide Russisch op het bord bracht en blijkbaar zichzelf in slaap suste.

Carlsen - Nepomniachtchi Dubai (8) 2021

Stelling na 21.Lxc4

Wit staat wat prettiger, maar met het nauwkeurige **21...Kg8** 22.De7 Le6! houdt zwart het probleemloos remise. In plaats daarvan volgde

21...b5?

Dit blundert een pion weg.

22.Da3+ Kg8?!

Iets beter was nog **22...Dd6** 23. Dxa7 g5.

23.Dxa7 Dd8?

Zwart verliest na **23...bxc4** 24.

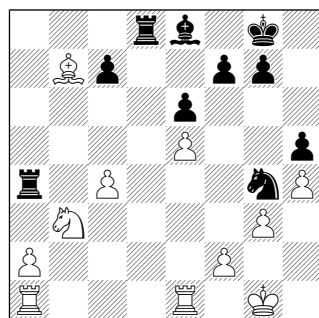
Dxd7, maar **23...Lxh3** 24.Dxf7+ Dxf7 25.Te8+ Kh7 26.Lxf7 Lf5 was taaier.

24.Lb3 Td6 25.Te4 Le6 26.Lxe6 Txe6 27.Txe6 fxe6 28.Dc5 en dit dame eindspel won Carlsen probleemloos.

De blunder was een veeg teken, net als de snelle ineenstorting erna. Na een rustdag bleek het nog erger te kunnen.

Nepomniachtchi - Carlsen

Dubai (9) 2021

Stelling na 26...Ta4

Magnus staat een pion achter, maar die wint hij normaal gesproken snel weer terug. Verlaten door alle goede geesten speelde de uitdager na 4 minuten nadenken

27.c5?

Dit houdt de extra pion, maar overziets dat

27...c6

de loper insluit! Een van de grootste blunders uit de WK-geschiedenis! Magnus maakte het geconcentreerd spelend op indrukwekkende wijze af.

28.f3 Ph6 29.Te4 Ta7 30.Tb4 Tb8 31.a4 Taxb7 32.Tb6 Txb6 33.cxb6 Txb6 34.Pc5 Pf5 35.a5 Tb8 36.a6 Pxcg3!

36...Pd4 en dan **37...Pb5** wint ook, maar Magnus vergt het maximale van zichzelf.

37.Pa4 c5 38.a7 Td8 39.Pxc5 Magnus moet **39.Tb1 Ta8!** gezien hebben op zet 36.

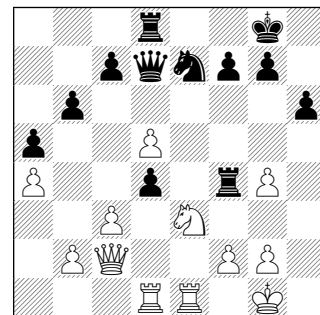
39...Ta8

0-1

Na nog een remise in het Russisch eindigde de match 3 partijen(!) voor het eind.

Nepomniachtchi - Carlsen

Dubai (11) 2021

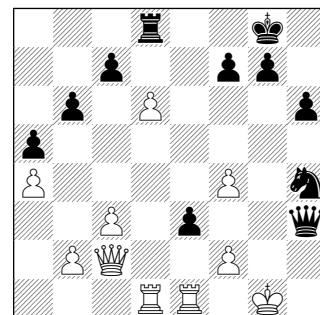
Stelling na 22...Tf4

Hier zou **23.Txd4 Txd4 24.cxd4 Pxd5 25.Pxd5 Dxd5 26.Dxc7 Dxd4** meteen in remise eindigen. Nepo speelde echter

23.g3??

Om er na

23...dxe3 24.gxf4 Dxcg4+ 25. Kf1 Dh3+ 26.Kg1 Pf5 27.d6 Ph4

achter te komen dat hij helemaal verloren staat. Carlsen was opnieuw foutloos in de conversie. Eindstand 7,5-3,5!

Nepo realiseert zich wat hij heeft aangericht in partij 8 (Foto Eric Rosen FIDE)

VOORLOPER

Jeugdkatern Schaakmagazine

In deze
Voorloper:

Geleerd van opa

Armeense
afkomst

Tal en Robben

Heel enthousiast

Tigran Petrosjan

Gachatur Kazarjan

Hij houdt niet van remises, en misschien daarom heeft hij meer dan honderd trofeeën op zijn zolderkamer staan. In september won hij het NK-D met een grote overmacht en... één remise: tegen zijn vriend Sacha Kurt. Hij speelt graag agressief, maar vindt ook het kruip-door-sluip-door schaken van Tigran Petrosjan mooi. Een portret van...

'Houdt niet
van remises'

Nee, van remises houdt Gachatur nog steeds niet. Die met zijn clubgenoot Sacha op het NK-D was echt geen vriendenremise: "Ik stond helemaal verloren. Het is moeilijk om goed te spelen tegen een vriend. Normaal speel ik altijd door, zelfs als ik een stuk achter sta." Gachatur won zijn andere acht partijen – ook die tegen zijn grootste concurrent, Akshaj Katpatal.

Zijn familie komt uit Armenië, waar schaken heel populair is. Het is er zelfs een vak op school. Gachatur leerde al schaken toen hij 4½ jaar was! "De computer stond nog aan, met een schaakbord op het scherm. Ik ging de stukken bewegen. Eerst wist ik niet wat en hoe, maar ik begon het leuk te vinden. Mijn opa zag dat, en hij leerde me de regels." Toen hij vijf was meldde Gachatur zich aan bij de schaakschool in Helmond: De Pionier. Hij was nog te jong, maar de club maakte een uitzondering. "Na een tijdje wilden ze me niet meer kwijt!" lacht Gachatur. Nu speelt hij bij HSC Helmond en ook bij ESV Eindhoven. Sinds een jaar of vier heeft hij een coach, die ook van Armeense afkomst is: Mher Hovannisyan uit Antwerpen. Mher heeft hem van alles geleerd, maar vooral maant hij Gachatur dat hij langzamer

moet spelen! "Met blitz en bullet ging mijn tactiek juist achteruit, dus dat speel ik niet meer online. Toch heb ik nog vaak dat ik snel een zet doe en dan denk, 'Oh, wacht...'" Mher vindt Gachatur heel getalenteerd en ook goed gemotiveerd. Hij vergelijkt zijn spel, waarin hij altijd naar tactische oplossingen zoekt, met dat van Mikhail Tal en Arjen Robben! "Gachatur is nog heel jong en gaat in de komende jaren meer ervaring opbouwen," zegt Mher. "We hopen dat hij EK's en WK's kan gaan spelen." Als Nederlands kampioen mocht Gachatur in oktober meedoen aan het Europees Jeugdkampioenschap Hybride (aan het bord én online) vanuit trainingscentrum Papendal. Frank Erwich was daar zijn coach: "Van hem heb ik veel geleerd over openingen. Die krijg ik nooit goed in mijn hoofd. Iedereen weet dat ik

Schots speel, dat wordt meteen heel wild." Frank leerde hem ook een paar scherpe openingen. Maar de tegenstand was sterk, hij gaf er wel drie gewonnen stellingen weg. Toch kwam hij nog uit op 4 uit 9. Frank vond dat Gachatur open stond voor nieuwe dingen en goed omging met verlies: "Dan baalde hij wel even, maar hij ging toch netjes met mij analyseren. Hij is heel enthousiast!" Gachatur heeft veel bewondering voor Alireza Firouzja, een aanvalsspeler die op jonge leeftijd al veel heeft bereikt. Maar hij vindt ook de stijl van Tigran Petrosjan interessant. Op de club liet een senior een partij van deze Armeense wereldkampioen uit de vorige eeuw zien, met veel rustige, geheimzinnige zetten. "Als je tegen hem speelt denk je, dat win ik wel even, maar nee!" Profschaker zou hij best willen worden, maar hij bekijkt het stap voor stap: eerst proberen een rating van 2000 te halen, dan misschien FIDE-meester worden. "Ik schaak nu even wat minder omdat ik net naar het VWO ben gegaan. Maar als ik zie hoe het gaat, komt het vast wel goed."

Geboortedatum: 17 juni 2009
 Uit: Helmond
 School: Dr. Knippenbergcollege, VWO, brugklas
 Leukste schoolvak: Spaans
 Hobby's: chillen, soms voetballen tussen het schaken door
 Schaken geleerd van: opa
 Club: HSC Helmond, ESV
 Wat wil je worden: profschaker; verder weet ik het nog niet
 Liefelingseten: Spaghetti Bolognese

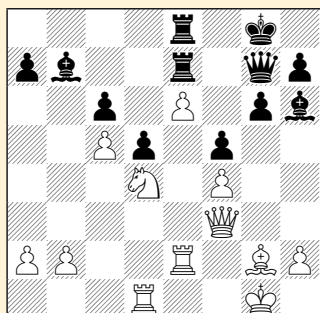

Partijen van Gachatur

David Madularea - Gachatur

NKD, Best 2021 (5)

Een mooi fragment uit de vijfde ronde van het NK-D, tegen een speler die uiteindelijk derde werd met 7 punten uit 9 partijen.

De pion op e6 is diep doorgedrongen in het zwarte kamp en wordt goed gedekt door het paard op d4. Daar wil je wel iets aan doen met zwart, maar hoe? Gachatur vond een mooie, Petrosjan-achtige oplossing:

30...Dh8!

Het hoeft niet altijd met geweld te gaan! Zwart dreigt simpelweg 31...Lg7 waarna het hele witte gebeuren in elkaar stort. David doet ook iets origineels: hij blokkeert de diagonaal met een toren.

31.Te5 Lg7 32.Tde1 Lxe5 33. Txe5

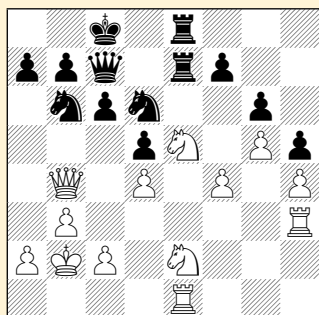
Ten koste van de kwaliteit zijn de pion en het paard gespaard gebleven, maar nu gaat Gachatur geduldig verder met aantasten:

33...Df6 34.De3 Kh8 35.b4 a6 36.a4 Tc8 37.De1 Dg7 38.Dh4 a5! 39.De1 Dh6 40.Dd2 axb4

41.Pb3 En wit gaf tegelijkertijd op. Zwart kan bijvoorbeeld verdergaan met 41...La6 en 42...Lc4. Als de witte dame tussen door op b4 slaat, gaat de pion op f4 eraf.

Mees Batenburg - Gachatur

NK-D, Best 2021 (8)

Je zou het niet zeggen dat zwart hier aan een aanval kan beginnen, maar toch is het zo:

26...a5!

Die kan wit niet nemen vanwege 27...Pbc4+. Die kan wit slaan met het paard op e5, waarmee hij de dame dekt, maar nu slaat zwarts tweede paard op c4 en verliest wit toch de dame.

27.Dc3 Pe4 28.Df3 Dd6 29.Pc3 Mees onderschat de aanval van Gachatur. Hij had zwarts volgende zet moeten verhinderen met 29.a3!.

29...Db4!

Door de penning van de b-pion dreigt Gachatur behalve 30...Dxd4 nu ook 30...Pa4+! 31.Pxa4 Dxe1. Mooi paardenspel!

30.Td1 Pxc3

En nu kan de dame niet terugpakken op c3 vanwege datzelfde schaak 31...Pa4+!.

31.a3 Pxd1+

Weer met schaak, dus zwart blijft een toren voor. Niet veel later stond Mees mat.

Gachatur - Elysia Feng

Wijk aan Zee 2020

1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.d4

Het Schots, de favoriete opening van Gachatur.

3...exd4 4.Pxd4 Lc5 5.Le3 Df6 6.Pb5

Een heel scherpe variant!

6...Lxe3 7.fxe3 Dd8 8.Dg4 g6? Zwart moet hier 8...Kf8 spelen, maar zo iets verzin je niet achter het bord!

9.Df4!

Dreigt iets op c7.

9...d6 10.Lc4

En nu op f7.

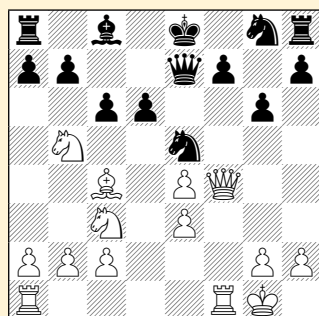
10...Pe5 11.0-0

En weer op f7!

11...De7 12.P1c3!

Zwart wordt niet met rust gelaten! Een stuk ontwikkelen met een sterke dreiging, wat wil je nog meer?

12...c6

13.Lxf7+! Kd7

13...Pxf7 14.Dxf7+ Dxf7 15. Pxd6+ was de truc, met een winnend vorkje.

14.Tad1

Ook 14.Pxd6! had het hardhandig uitgemaakt.

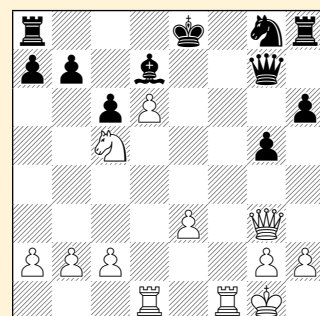
14...Pxf7 15.Pxd6 Pxd6 16.e5

Door de penning wint wit al één stuk terug, en de arme zwarte koning vindt geen rust.

16...g5 17.Dg3 Ke8 18.exd6 Dg7 19.Pe4

Heel aardig was ook 19.d7+! geweest, zodat zwart na 19...Lxd7 20.Pe4 het schaakveld d6 heeft voor zijn paard.

19...h6 20.Pc5 Ld7

21.e4!

Daar komt een heel zware stoomwals aan door het centrum.

21...b6 22.Pxd7 Kxd7

Of 22...Dxd7 23.De5+ Kd8 en nu pakt wit niet de toren op h8, hij geeft liever mat met 24.Tf8+.

23.Dg4+ Kd8 24.e5 h5 25.De4 Ph6 26.e6 Te8 27.Dxc6 Tc8 28.e7+

En Elysia gaf op; het is mat in twee zetten.

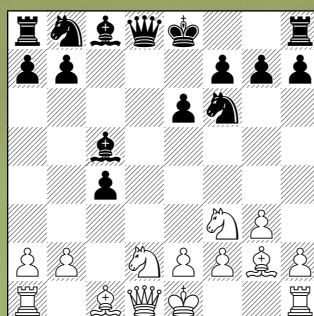
Ingesloten dames

Pascal Losekoot

Het lijkt een redelijk onschuldige openingsstelling te zijn, maar met de vorige witte zet, Te1, is de dame helemaal opgesloten. Zwart slaat direct toe: **1...Lxf2+ 2.Kxf2 Pg4+** gevolgd door **3...Pe3**.

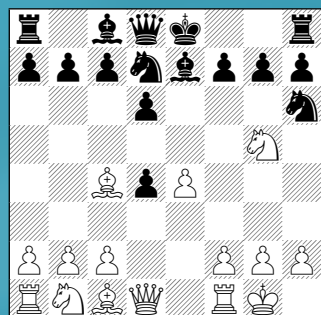
Bij het tweede voorbeeld een zelfde soort motief:

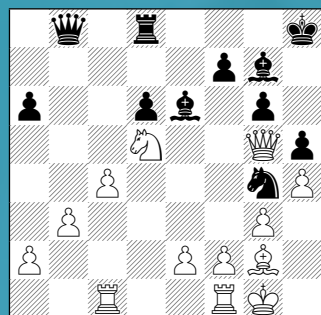
Zwart slaat weer toe met **1...Lxf2+ 2.Kxf2 Pg4+ 3.Ke1** (3.Kg1 leidt tot mat na 3...Db6+ en op 3.Kf1 volgt een paard-vork.) **3...Pe3**. Nu heeft wit echter nog een vluchtveld: **4.Da4+** Zie je hoe zwart hierna alsnog de dame wint?

Opgaven

Opgave 1: Wit aan zet

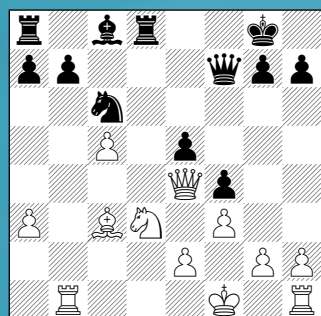
Opgave 2: Zwart aan zet

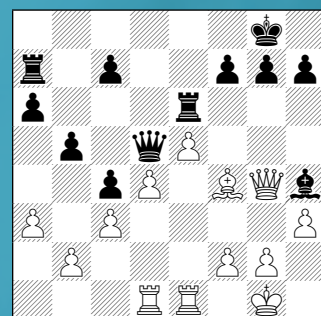
Opgave 3: Zwart aan zet

Opgave 4: Wit aan zet

Opgave 5: Zwart aan zet

Opgave 6: Zwart aan zet

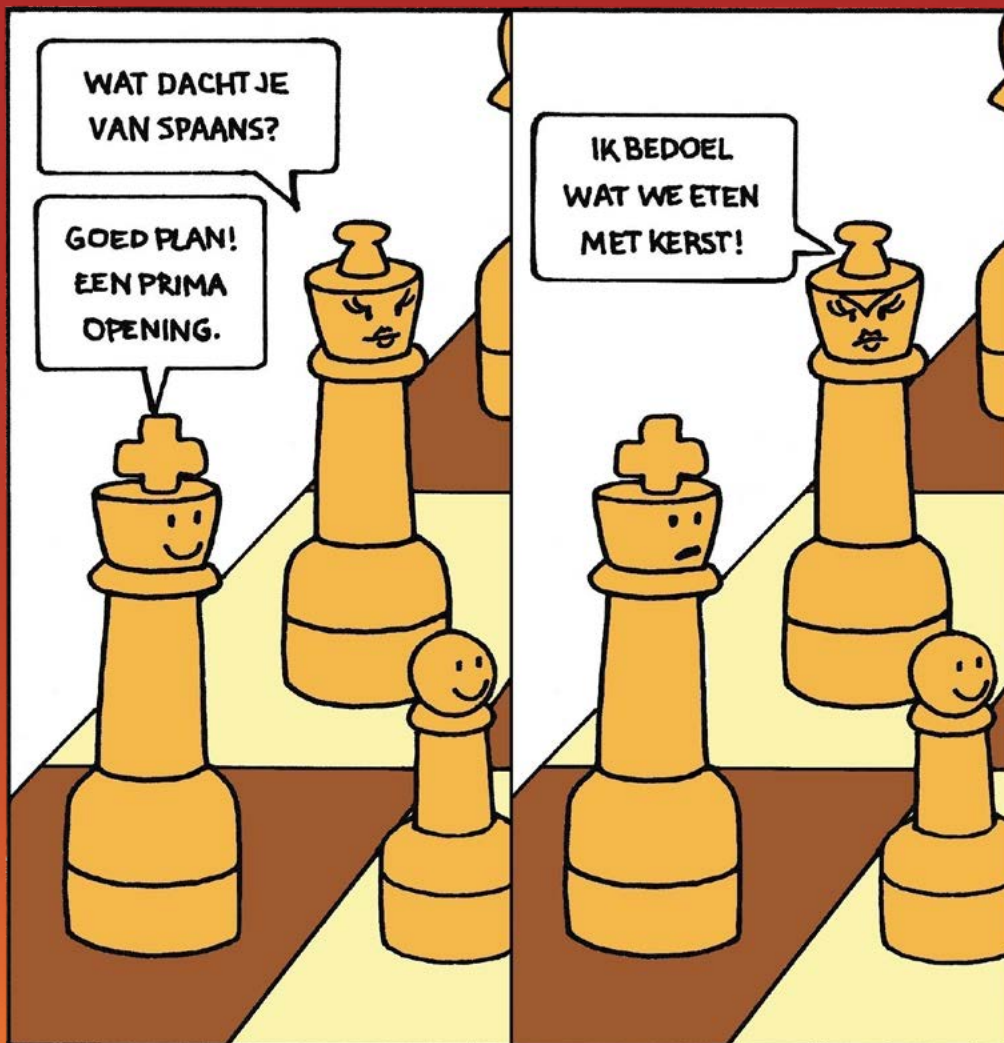
Wit speelde hier 21.Pxe5. Waarom was dit onverstandig?

Wat denk je van 1...Lxf2+?

Vraag bij stelling 2: 4...Ld7 en op 5.Da3 of 5.Db4 volgt de paard-vork 5...Pc2+
(1) 1.Lxf7+i Px7f2 2.Pe6 wint de dame.
(2) 1...Lh6 2.De7 Td7
(3) 1...Lb6+ en 2...Td8 sluit de dame op.
(4) 21.Pxe5? Px5 22.Dxe5 (op 22.Lxe5 volgt 22...Lf5) 22...Td5 opgegeven, de dame is opgesloten (op 23.De4 Lf5 24.Dxf4 gaat de b1-toren verloren)
(5) Een mooie: 1...Tg6! pent de dame, op 2.Df3 volgt nu 2...Dxf3. 2.Dc8+ Ld8 nu moet wit iets aan het mat doen, zoals 3.f3, maar dan gaat de deur dicht: 3...Te6! gevolgd door 4...Ta8
(6) 1...Lxf2+ lijkt goed, want op 2.Kxf2 Pg4+ dreigt er weer een dameinsluiting: 3.Ke1 (3.Kg3 is ook wat beter voor wit) 3...Pe3 Maar nu is er een verrassende redding: 4.c4! Df5 (dreigt ...Pc2) en nu haalt wit beslissend voordeel met 5.Pe4! (dreigt Pd6 en op 5...Dxe4 volgt 6.Ld3)

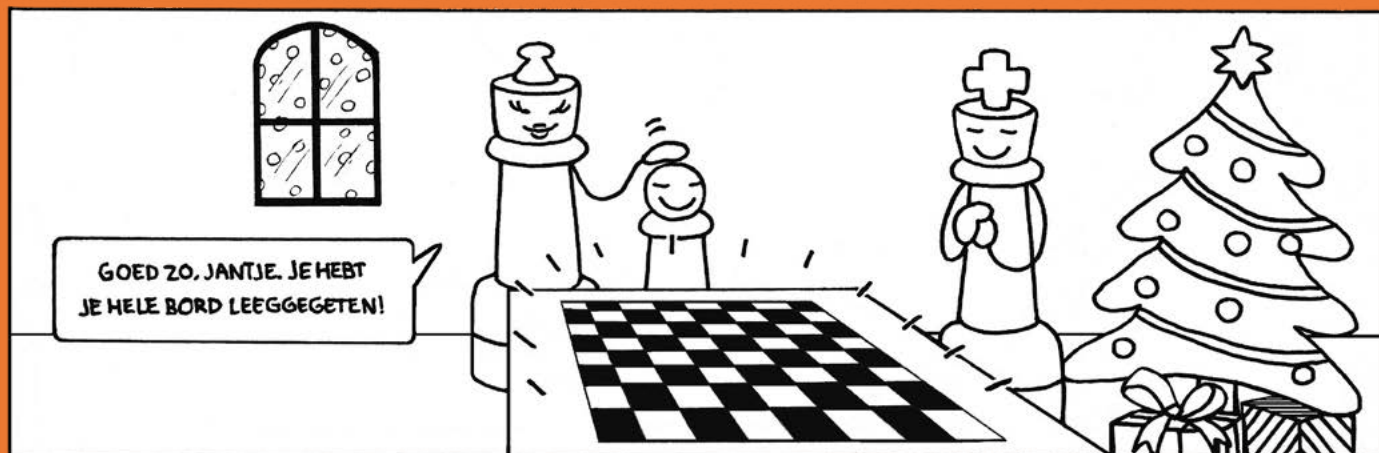
Antwoorden

DE KNSB WENST IEDEREEN PRETTIGE FEESTDAGEN!

ZOTTE ZETTEN

Arno Bosch

Jeroen Bosch

In Riga werd het zogenaamde FIDE Grand Swiss georganiseerd. Dit grote open toernooi is onderdeel van de WK-cyclus. In de mannen-editie veroverden Alireza Firouzja en Fabiano Caruana de 2 felbegeerde plaatsen voor het eerstvolgende Kandidatentoernooi. Jorden en Lucas van Foreest namen ook deel maar kwamen niet in de buurt van de topplaatsen. Bij de vrouwen was er 1 plaats te verdienen voor het Kandidatentoernooi en die ging dikverdiend naar de 24-jarige Lei Tingjie. De Chinese grootmeester domineerde het veld van het begin tot het eind en eindigde met 9 uit 11 maar liefst 1,5 punt boven Elisabeth Paehtz (de Duitse scoorde haar laatste mannen GM-norm) en Zhu Jiner. Lei won in de Grand Swiss maar liefst 30 ratingpunten en steeg door naar plaats 7 in de wereld. In de negende ronde versloeg Lei met zwart Alexandra Kosteniuk. Speelt u mee?

**Kosteniuk –Tingjie
Riga 2021**

1.e4 c6 2.Pc3 d5 3.Pf3 dxe4

Zwartspelers die op e4 slaan doen dat vooral wanneer ze de Flohr-variant (2.d4 d5 3.Pc3 dxe4 4.Pxe4 Pf6 5.Pxf6+ en nu 5...exf6) op hun repertoire hebben staan. De hoofdvariant is 3...Lg4 en ook 3...Pf6 4.e5 Pe4 wordt wel gespeeld.

4.Pxe4 Pf6

Een belangrijke pointe van de Tweepaardenvariant is dat zwart in vergelijking met de hoofdvariant (2.d4 d5 3.Pc3 enzovoorts) nu niet goed 4...Lf5 kan spelen, vanwege 5.Pg3 Lg6 6.h4 h6 7.Pe5! Lh7 8.Dh5! g6 9.Lc4! e6 10.De2 en de loper is begraven op h7.

5.De2

Zwart zou tevreden zijn na 5.Pxf6+ exf6 6.d4 Ld6 7.Ld3 0-0 8.0-0 Lg4.

5...Lg4

Zwart speelt hier meestal 5...Pxe4 6.Dxe4 Pd7 waarna wit met 7.Lc4 Pf6 8.Pe5! e6 9.De2 een klein plusje krijgt. Natuurlijk niet 5...

Pbd7 6.Pd6 mat!

6.h3

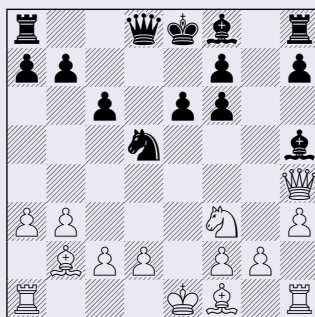
6.Pxf6+ gxf6 7.g3 e6 8.Lg2 en wit won verrassend snel in E.Roebers-Peptan, EK-Landenteams 2021. Zie elders in dit nummer!

6...Lh5 7.Pxf6+ gxf6 8.b3

Beter is 8.d3! Db6?! 9.g4 Lg6 10.Ph4 als in R.Ratsma-Stoumbou, Rio Achaea 2018.

8...Pa6! 9.Lb2 Pb4 10.Dc4 e6 11.a3 Pd5 12.Dh4

Kosteniuk heeft haar dame van e2 naar h4 omgespeeld. Kunt u net als Lei Tingjie laten zien dat zwart geen gevaar te duchten heeft?

De Lezer heeft Zwart

12...Lxf3	2	13.gxf3
13...Le7	5	14.Dg3
14...Db6	6	15.f4
15...Ld6	5	16.Df3
16...0-0-0	7	17.f5
17...Le5	10	18.0-0-0
18...Lxb2+	2	19.Kxb2
19...Dd4+	4	20.c3
20...Df4	4	21.Dxf4
21...Pxf4	1	22.Tg1
22...Thg8	5	23.Tg3
23...h5	7	24.d4
24...h4	4	25.Te3
25...e5	8	26.Kc2
26...Tg1	5	27.Te4
27...Th1	7	28.a4
28...Kc7	6	29.b4
29...Pxb3	4	30.Lxb3
30...Txb3	1	31.dxe5
31...fxe5	2	32.Txe5
32...Txc3+	5	en zwart won
Totaal	100	

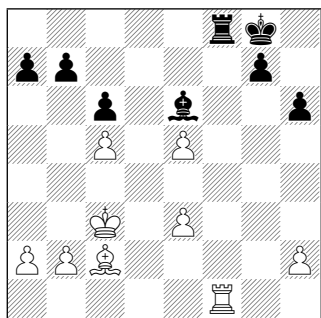
Combineren

Karel van der Weide

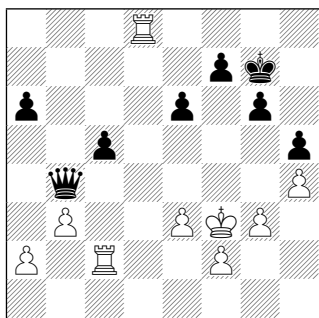
Lange tijd waren schaaktoernooien op Nederlandse bodem vanwege corona niet mogelijk. Gelukkig wist men in Hoogeveen

weer een traditioneel open- en amateurtoernooi te organiseren, weliswaar in de schaduw van de Nederlandse kampioenschap-

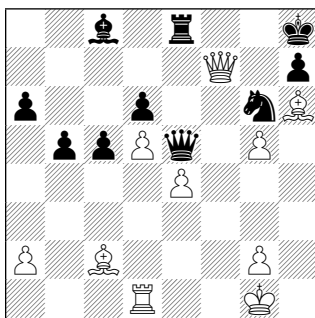
pen. De namen van de drie winnaars in het open toernooi: Arno Bezemer, Osama Arabi en Alje Hovenga, allen met 7 uit 9.

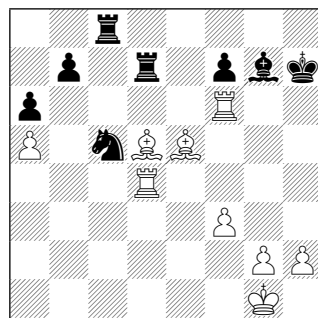
1.Wit is aan zet

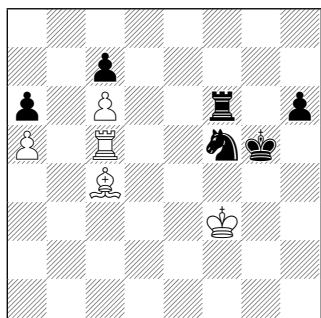
2.Zwart is aan zet

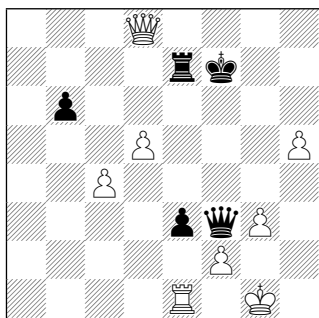
3.Wit is aan zet

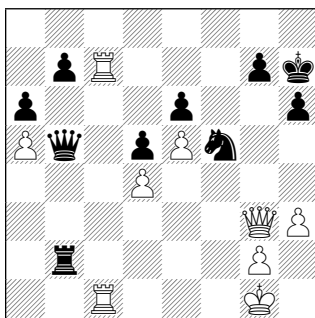
4.Wit is aan zet

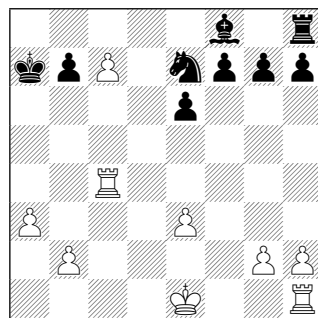
5.Zwart is aan zet

6.Wit is aan zet

7.Wit is aan zet

8.Wit is aan zet

EK-Landenteams: spannende matches en een teleurstellend slot

De taken als captain van het Nederlandse team zijn diverser dan ik had verwacht. Covid-gerelateerde logistieke zaken waren nog wel te voorzien. Maar toen er op de dag van aankomst om half twaalf 's avonds een berichtje kwam van de speler die los van de rest naar Slovenië reisde dat hij net door zijn taxichauffeur eruit was gegoooid bij de, op wat politie na, verlaten Kroatisch-Sloveense grens ("maar maak je geen zorgen, alles is OK") werd het duidelijk dat er meer te doen was dan alleen het bepalen van de opstelling, wat schaaktechnische voorbereiding en het ondertekenen van het scoreformulier.

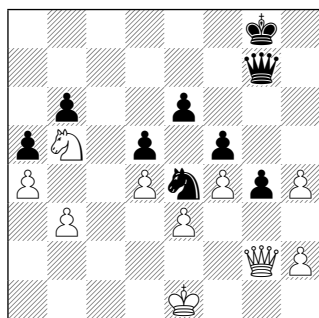
De opstelling van het team was als volgt: 1 Anish Giri 2 Lucas van Foreest 3 Jorden van Foreest 4 Max Warmerdam 5 Erik van den Doel. U vraagt zich misschien af waarom Jorden op bord 3 zat. In het Nederlandse team hebben we met Anish en Jorden twee spelers die vrijwel altijd opgesteld zullen worden. Als ze op bord 1 en 2 zitten kunnen tegenstanders al na het bekendmaken van de indeling de avond voor de partij beginnen met gerichte voorbereiding. Het is dan alleen onzeker wie er op bord 3 en 4 zitten. Met Jorden op bord 3 is het voor de tegenstander tot het bekendmaken van de bordindeling om 10 uur 's ochtends niet zeker wie er op bord 2, 3 en 4 gaan zitten. Daarnaast geeft het de mogelijkheid Jorden meer witbeurten te geven. Daar moet dan wel tegenover staan dat er iemand op bord 2 wat meer met zwart speelt. Lucas zag deze taak wel zitten.

Ronde 1 Georgië 2-2

Voor een eerste ronde is Georgië een pittige tegenstander, met onder meer de sterke Jobava. Anish won soepel van hem en alle andere borden zagen er

goed uit. Zowel Max als Erik verpestten een fraai opgezette partij in tijdnood. 2-1 achter! Jorden moest hard werken om vanuit een goede maar taaie stelling het volle punt te pakken.

Sanikidze – J. van Foreest

36...Kh7!

De koning gaat rustig richting de witte h-pionnen. Het probleem met 36...De7 is dat wit de open c-lijn pakt en genoeg spel krijgt tegen de zwarte koning. 37.Dc2! Dxd4+ 38.Kd1 Dh3 39.Dc8+ Kg7 40.Dd7+ 37.Kd1

Met de dame nog op g7 is de zwarte aanval na 37.Dc2 g3! niet te stoppen. 38.hxg3 (Na 38.Dg2 Df8 39.hxg3 Db4+ komt de dame aan de andere kant binnen.) 38...Dxg3+.

37...Kh6 38.Kc1

Het is te laat voor 38.Dc2, de koning is niet te stoppen: 38... Kh5 39.Dc8 Kxh4 40.Dxe6 Kh3 41.Dxf5 Kxh2 42.Dxd5 g3.

38...Kh5 39.Kb2 De7 40.Pc3 Pxc3 41.Kxc3 Db4+

Dit dame-eindspel wint uiteindelijk dankzij zetdwang.

42.Kc2 Da3 43.Dg3 Da2+ 44. Kc3 De2 45.Dg1 Kxh4 46.Dg3+ Kh5 47.Dg1 Da2 48.Dg3 Db1

49.Df2 Da1+ 50.Kd3 Dc1 51. De2 Dg1 52.h3 Kh4 53.hxg4 fxe4 54.e4 g3 55.exd5 g2 56.dxe6 Db1+ 57.Kc4 g1D 0-1

Ronde 2 Wales 4-0

Het niveauverschil was in deze match te groot, ongeveer 600 punten op ieder bord.

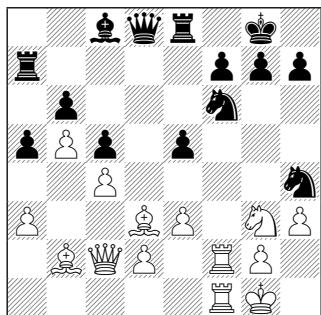

Anish (Foto: organisatie)

Ronde 3 Kroatië 2-2

Anish kwam al snel goed te staan en ging er hard doorheen.

Giri - Saric

20.Txf6! gxf6 21.Lxh7+ Kf8 22.Lc3 Met deze zet en ook met **24.Tf2** onderstreept wit hoe hopeloos de situatie is voor zwart. De zwarte koning staat door de kapotte pionnenstructuur permanent slecht.

22...Lb7 23.Le4 La8 24.Tf2 Lxe4 25.Dxe4 Pg6 26.h4 Te6 27.h5 Pe7 28.Dh7 Ke8 29.Pe4 f5 30.Pg5 Kd7 31.Dxf7 Th6 32.Txf5 De8 33.g4 Dxf7 34.Txf7

Het bereiken van een eindspel is al een hele prestatie van de zwartspeler maar het helpt natuurlijk niet echt.

34...Ta8 35.Lxe5 Tg8 36.Lg7 Zo soepel wint een wereldtopper af en toe van een goede grootmeester.

1-0

Lucas een keurige remise, Jorden vanuit gewonnen stelling een teleurstellende remise. Bij Max ging het mis in de tijdnoodfase, weer 2-2 dus.

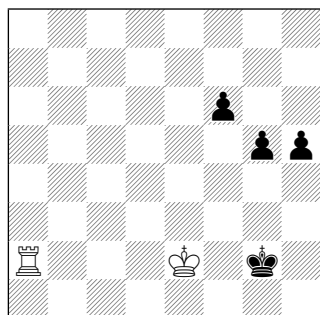
Ronde 4 Slovenië 2,5-1,5

Deze match zag er halverwege matig uit. Anish en Max speelden met zwart snel remise middels zetherhaling in de opening en Erik keek na een fout tegen een slecht eindspel aan. Met taai verdedigen maakte hij nog voor de 40e zet remise. Bij Jorden stond een bijzonder ingewikkeld eindspel van toren tegen drie pionnen op het bord. Hieronder de slotfase.

Nederlandse mannenteam voor de ronde (Foto: organisatie)

J. van Foreest - Borisek

54.Ta4!!

Het lijkt onwaarschijnlijk maar zwart is hier in zetdwang. Iedere pionzet is een verzwakking en een koningszet laat de witte koning voor de pionnen.

54...f5

Even wat varianten:

- **54...g4 55.Tf4! g3 56.Th4** de h-pion moet eerst opgeruimd worden **56...f5 57.Txh5 f4 58.Tf5 f3+ 59.Txf3 Kh2 60.Tf8 g2 61.Th8+ Kg3 62.Tg8+ Kh2 63.Kf2.**

- **54...h4 55.Tg4+! Kh3 56.Kf3** Wit wint door de zwarte koning klem te zetten, waarna uiteindelijk de f- en g-pion worden opgeruimd. **56...Kh2 57.Kf2 Kh3 58.Tg1 Kh2 59.Tg2+ Kh1 60.Kf1 h3 61.Tg1+ Kh2 62.Kf2.**

- **54...Kg3 55.Kf1**

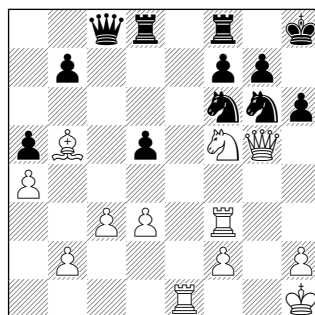
55.Ta5 h4 56.Txf5 g4 57.Tf2+ Kg1 58.Tf4 g3 59.Txh4 g2 60.Tg4

Jorden heeft net op tijd alle pionnen te pakken.

1-0

Ronde 5 Servië 2,5-1,5

J. van Foreest - Ivanisevic

Jorden staat hier heel goed en maakt het efficiënt af.

27.Pxh6! Ph7 28.Dh5 gxh6 29.Dxh6

De volgende zetten zijn **Tg1** en **Th3**. Als zwart dan nog niet omgevallen is, volgt met **f4-f5** het laatste duwtje.

29...Tde8

Na het zien van deze zet (en het besef dat Jorden ging winnen) besloot Max in betere stelling een zetherhaling te accepteren.

30.Lxe8 Txe8 31.Tg1 Te7 32.Th3 Dg8 33.f4 d4 34.f5 Te2 35.fxg6 fxg6 36.Df4 Dd5+ 37.Df3 Dxf3+ 38.Txf3 Txb2 39.Txg6 dxc3 40.Tfg3 Pf8 41.Tg8+ Kh7 42.Txf8 1-0

Anish kwam vanuit een goede stelling niet verder dan remise en Lucas kwam na een opvallende openingskeus en wat avonturen tot hetzelfde resultaat. 2,5!

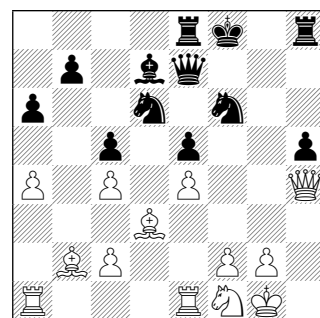
Na deze match blijken we gedeeld (met veel teams) eerste te staan, een prettige stand om de rustdag mee in te gaan. Het buffet in het hotel was redelijk

maar om de rustdag te vieren werd in een naburig stadje een pizzeria bezocht.

Ronde 6 Oekraïne 2-2

Oekraïne was een aantal jaar geleden met spelers als Ivanchuk, Ponomarev, Karjakin en Eljanov een absoluut toptand. Zonder al deze spelers werden ze dit jaar onder leiding van Anton Korobov kampioen – een heel knappe prestatie. De partijen van Anish, Jorden en Max eindigden zonder al te grote avonturen in remise, alleen Jorden leek even goed te staan in een eindspel. Dit betekende alle ballen op Erik! Na een zet of 15 stond hij al erg goed en in onderstaande stelling leek het niet meer mis te kunnen gaan.

Van den Doel - Onyshchuk

26.f4

Dit wint natuurlijk. Wit heeft een pion meer, loperpaar en aanval, maar nu is de structuur op lange termijn een beetje zwak. Als de aanval niet door-

slaat sta je alleen nog maar gewoon gewonnen en niet meer super gewonnen. Veiliger is Pe3 en f3 waarmee wit alle troeven in handen houdt.

26...Pf7 27.Pe3 Pg4 28.Dxe7+ Kxe7 29.fxe5 Pxe3 30.Txe3

Opeens is het niet heel makkelijk, wit heeft alleen maar zwakke pionnen.

30...Le6 31.Tb1 Kd7 32.Lc3 Kc8 33.Tf3 Pd8 34.Kf2 Pc6 35.Th1 Lg4 36.Tf6 Thg8 37.Td6 Pxe5 38.Lxe5 Txe5 39.Td5 Teg5 40.Ke3 Ld7 41.Txh5 Tg3+ 42.Kf4 T3g4+ 43.Ke5 Te8+ 44.Kf6 Tf8+ 45.Ke7 Te8+ 46.Kd6 b6 47.Tdg5 Tf4 48.Th6 Lxa4 49.Tg7 Tf2 50.Ta7

Voor de liefhebber die tot hier de partij heeft nagespeeld: 50. g4! Lxc2 (50...Td8+ 51.Ke6 Te8+ 52.Te7 Txe7+ 53.Kxe7 en g2 hangt niet) 51.Lxc2 Txc2 52.Kc6 wint eenvoudig.

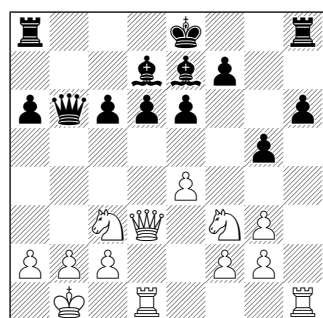
50...Td8+ 51.Ke5 Te8+ 52.Te6 52.Kd5 Td8+ 53.Td6 is een betere poging - de koning staat beter op d6 dan op e6.

52...Txe6+ 53.Kxe6 Txxg2 54.e5 Lxc2 55.Lxc2 Txc2 56.Kd5 b5 57.e6 Kd8 58.e7+ Ke8 59.Kd6 Td2+ 60.Kxc5 bxc4 1/2-1/2

Ronde 7 Azerbaïjan 1,5-2,5

Jorden maakte met zwart keurig snel remise tegen Radjabov. Anish kwam vanuit goede stelling niet verder dan remise tegen Mamedyarov. Erik kwam vanuit de opening in een nog bekend dubbel toreneindspel terecht dat behoorlijk remise was. Enig minpuntje was dat het wel veel tijd kostte alle zetten te vinden/reproducen. Bij Max zag het er goed uit:

Warmerdam - Guseinov

16.Pe5!

Met dubbele aanval, er dreigt zowel Pc4 als Pxd7.

16...dxe5 17.Dxd7+ Kf8 18.Pa4! Db5 19.b3 Tb8 20.Pb2 La3 21.Dd3 dreigt Pc4 **21...Lxb2 22.Kxb2 Dxd3 23.Txd3**

Wit heeft de open lijn, de zwarte pionnen zijn erg zwak en de witte koning kan actief worden. Kortom, dit is gewonnen

23...Ke7 24.g4

Probeert tegenspel met ...h5-h4 eruit te halen. Het logische 24. Thd1 is beter: 24...Tb7 (het pionneneindspel na 24...Thd8 25. Txd8 Txd8 26.Txd8 Kxd8 27.g4 is simpel gewonnen.) 25.Td6 Tc7 26.Kc3 h5 27.Kc4 h4 28.Kc5 en wit komt eerst.

24...Tbd8 25.Tc3?

25.Txd8 Kxd8 26.Kc3 is nog steeds heel goed.

25...Td2 26.Txc6 Txf2

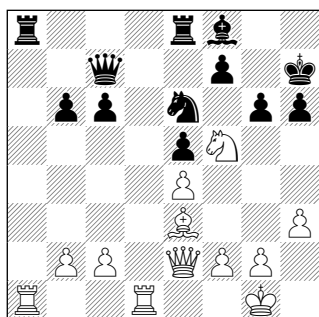
Met erg onduidelijke stelling, na veel avonturen 1/2-1/2

Uiteindelijk verloor Erik, met een bijzonder onnodige 2,5-1,5 nederlaag tot gevolg.

Ronde 8 Hongarije 2,5-1,5

Jorden speelt met zwart snel remise, en Anish komt na wat avonturen tot hetzelfde resultaat. Lucas bereikte met wit niet veel uit de opening en het lijkt erop dat de tegenstander zijn best doet iets te maken van een gelijke stelling.

L. van Foreest - Berkes

24.Ph4 Pd4

De sterke Berkes probeert de stelling uit balans te brengen. Hij slaagt daarin, maar niet op de manier die hem voor ogen stond.

25.Lxd4 Txa1 26.Txa1 exd4 27.Pf3 Lg7 28.Te1 b5 29.h4

Dd7 30.e5 c5 31.De4 Te6 32.h5 Kg8

Het is hier duidelijk dat Lucas het heft in handen neemt. In deze fase weigert hij een remiseaanbod.

33.Ta1 g5 34.b4 cxb4 35.Ta8+ Te8 36.Pxd4 Txa8?

36...Lxe5 37.Txe8+ Dxe8 38.g3 is nog wel te houden voor zwart.

37.Dxa8+ Lf8 38.De4 Lg7 39.g3 Dc8 40.Pxb5 De6 41.Pd4 Dc4

Ook 41...Dxe5 42.Dxe5 Lxe5 43.Pf5 is hopeloos.

42.Kg2 Kh8 43.Kg1 Kg8 44.Da8+ Kh7 45.Pf5 Lxe5 46.Df8 De6 47.Pe7 f6 48.Pg6 f5 49.Dxb4 Lg7 50.De7 Dc8 51.Df7 f4 52.Pe7 Df8 53.Df5+ Dxf5 54.Pxf5 fxg3 55.fxg3 Lf8 56.g4 Kg8 57.Kg2 Kf7 58.Kf3 1-0

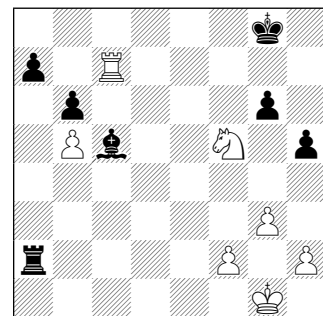
Fraai gespeeld! Max zat met een dilemma. In een gesloten stelling had hij meer ruimte en als enige de mogelijkheid de boel open te breken. Hij houdt de stelling onder controle tot Lucas het punt binnen heeft en maakt dan professioneel remise.

Ronde 9 Spanje 1,5-2,5

De laatste ronde! Winst betekent kans op een bronzen medaille. Anish speelt een degelijke partij, Lucas staat een beetje onder druk, Jorden ietsje minder en Max heeft een stelling die weliswaar door de computer als goed voor hem

wordt beoordeeld maar in menselijke termen erg gevaarlijk is. Uiteindelijk wordt alles remise behalve de partij van Lucas.

L. van Foreest - Anton Guijarro

31.Pe7+

31.Pe3 was noodzakelijk. Dankzij de actieve toren op c7 kan zwart geen vooruitgang boeken.

31...Kf7 32.Pc6+ Ke6 33.Pxa7 Het paard staat hier volledig buitenspel en de zwarte koning is geactiveerd.

33...Lxf2+ 34.Kf1

Dit verliest de pionnen op de koningsvleugel maar ook na 34.Kh1 g5! gaat het mis. Matnet + b5 zwak = 0-1.

34...Lc5 35.Tc6+ Kf5 36.Pc8 Tf2+ 37.Ke1 Txh2 38.Pxb6 Lf2+ 39.Kf1 Lxg3 40.Pd5 g5 41.Pe3+ Ke4 42.Pg2 h4 43.Tc4+ Kd3 44.Tg4 Th1 mat 0-1

Alles bij elkaar een wat teleurstellend einde van een toernooi met veel spannende matches.

Jorden won een bronzen medaille op bord 3 (Foto: Jeroen Bosch)

Nederlandse vrouwen 8e op EK-Landenteams

Eline Roebers bronzen bordmedaille

Van 11 tot en met 22 november werd in Slovenië het EK-Landenteams georganiseerd. Ongeveer 500 schakers (mannen en vrouwen) zaten achter het bord, waarbij ze zich hielden aan het 'health protocol'. Afstand houden, mondkapjes (behalve zittend achter het bord), en een tussentijdse test op de rustdag zorgden ervoor dat alles zo veilig mogelijk verliep en gedurende het toernooi werd er slechts 1 positief geval gemeld.

Het Nederlandse vrouwenteam weerspiegelde goed hoe uniek de schaaksport is. Naast jarenlange ervaring, ingebracht door Zhaoqin Peng en Tea Lanchava, speelden ook de 25-jarige Rosa Ratsma, de 15-jarige Eline Roebers en de 14-jarige Machteld van Foreest. Er zijn niet veel sporten waarin het zo goed mogelijk is om op gelijkwaardige wijze te sporten over generaties heen. De tieners maakten hun debuut in het nationale team en vooraf was dan ook besproken dat 'leren' deze keer even hoog in het vaandel zou staan als 'presteren'. Stiekem was de ambitie er natuurlijk wel om hoger te eindigen dan op plaats 14 waar we volgens de elo-cijfers hoorden te eindigen. En dat zou blijken! Wat ook hielp bij het presteren was de teamgeest en de bloedvorm waarin Eline Roebers bleek te verkeren. Ze scoorde uiteindelijk 7 uit 9: een IM-norm met een half punt overscore, en een bronzen medaille op bord 2. Daarbij werd Eline ook geholpen door Peng die op bord 1 zat om 'tegen te houden', en die extra zwartpartijen op zich nam zodat Eline uiteindelijk eindigde met 6 witpartijen en 3 zwartpartijen. Goed voor het team: want die witpartijen won Eline allemaal!

Roebers - Peptan Nederland-Roemenië (5)

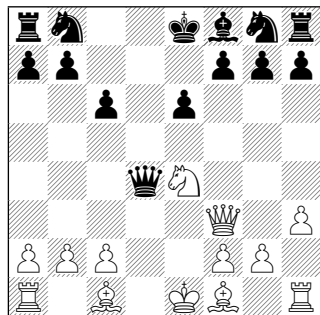
1.e4 c6 2.Pf3 d5 3.Pc3

Deze Tweepaardenvariant werd al gespeeld door Fischer en is

tegenwoordig weer heel populair. Eline gaf er les in dit kampioenschap.

3...dxe4

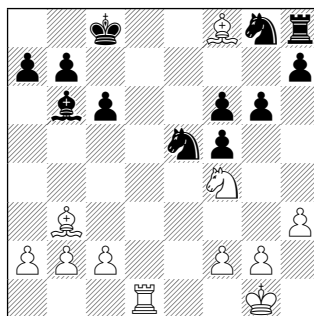
De hoofdvariant is 3...Lg4 4.h3 Lxf3 5.Dxf3 e6 en nu speelt wit meestal 6.d3, maar Eline speelde tegen IM Osmak een leuk pionoffer 6.d4!? dxe4 7.Pxe4 Dxd4 Als zwart niet slaat dan staat wit gewoon iets beter.

8.Lg5!? Pd7 9.Td1 De5 (Op 9...Dxb2? wint 10.Dd3!) 10.Lf4 Da5+ (Nu kan 10...Dxb2 wel, maar wit krijgt gevaarlijk spel na 11.Ld3) 11.Ld2 Df5!? (Zwart kan zich op een zetherhaling inlaten met 11...Dc7 12.Lf4 Da5+ en dat is waarschijnlijk ook maar het best!) 12.Dxf5 exf5 13.Pg3 g6 14.Lc3 f6 15.Lc4 Wit heeft meer dan genoeg voor een pion. 15...0-0-0 16.0-0 Kc7? 17.Pe2! Pe5 18.Lb3 Txd1 19.Txd1 Lc5 20.Pf4 Lb6 21.Lb4! Kc8 22.Lf8!

Eline brons op bord 2 (Foto: Jeroen Bosch)

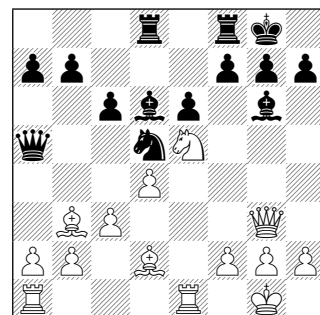
Wit speelt met al haar stukken en zwart niet. 22...h5 23.Kf1 g5 24.Lg7 Th7 25.Pxh5! Txh5 26.Lxg8 en Eline won zonder problemen. Roebers-Osmak, Nederland-Oekraïne (2) 2021.

4.Pxe4 Pf6 5.De2

Dit is de manier om op voordeel te spelen, na 5.Pxf6+ exf6 6.d4 komen we in de Flohr-variant waarin de variant met het paard op f3 niet erg gevaarlijk is voor zwart.

5...Lg4

Het meest gespeeld wordt hier 5...Pxe4 6.Dxe4 Da5 (Wit staat ook wat beter in de hoofdvariant na 6...Pd7 7.Lc4 Pf6 8.Pe5 e6 9.De2) 7.Lc4 Lf5 8.Df4 e6 9.0-0 Le7 10.Te1 0-0 11.c3 Lg6 12.d4 Wit heeft een plusje. 12...Pd7 13.Dg3 Pb6 (13...c5!) 14.Lb3 Pd5 15.Pe5 Tad8 16.Ld2 Ld6?

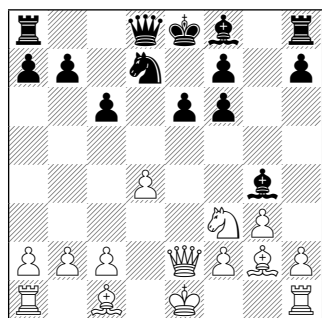
17.Pc4! Dc7 18.Pxd6 Dxd6 19.Dxd6 Txd6 20.c4 Pf6 21.Lb4 met

kwaliteitswinst, en later partijwinst in Roebers-Thorsteinsdottir, Nederland-Noorwegen (1) 2021.

6.Pxf6+

Voor 6.h3 zie de Lezer aan Zet rubriek in dit nummer!

6...gxf6 7.g3 e6 8.Lg2 Pd7 9.d4

Het is niet helemaal duidelijk waar het mis is gegaan in de voorbereiding van de Roemeense IM. Eline had deze variant tenslotte al twee keer eerder op het bord dit toernooi. Ook in deze stelling staat wit plezierig beter!

9...Ld6 10.0-0 h5?! 11.h3! Lxf3 12.Dxf3 h4

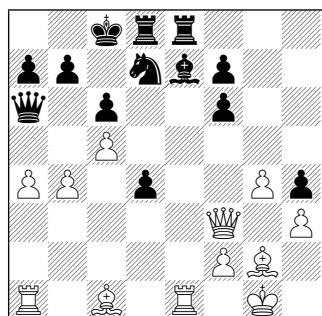
Zwart maakt contact op de koningsvleugel, maar kan geen goed vervolg geven aan haar offensief.

13.g4 Da5 14.c4 0-0-0 15.a3 Da6 16.c5! Le7 17.b4

Het witte offensief op de damevleugel is veel kansrijker!

17...e5 18.Te1! The8 19.a4 exd4?

Wit wint ook na 19...Dc4 20.b5 Dxd4 21.Le3.

20.Lf1!

Een leuke achteruitzet brengt de beslissing.

20...b5 21.axb5

En opgegeven. Dat was 3 uit 3 tegen de Caro-Kann voor Eline!

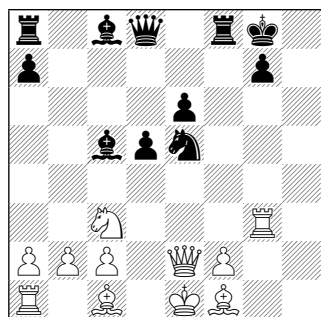
1-0

Deze partij werd gespeeld in ronde 5, en mede dankzij deze overwinning werd het sterke Roemenië op 2-2 gehouden. Met 5 matchpunten ging Nederland met 50% procent de rustdag in, maar we hadden een sterk programma gehad en relatief erg veel bordpunten (en nog belangrijker veel SB-punten).

In ronde 6 werd Zweden met 3,5-0,5 opzij gezet (Peng speelde op bord 1 remise tegen de nog altijd sterke GM Pia Cramling).

Ratsma - Zaritovskaja

Nederland-Zweden (6)

Stelling na 16...0-0

Na een spannende Keres-aanval staat wit beter.

17.Le3

De computer pleit voor het hardhandige 17.Txg7+! Kxg7 18. Dxe5+ Df6 19.Dc7+ Le7 20.Le3 maar de zet van Rosa is een stuk menselijker. Wit ontwikkelt en bereidt de lange rokade voor.

17...Db6?

Noodzakelijk was 17...Lxe3 18. Dxe3 Db6 en zwart leeft nog.

18.Lxc5 Dxc5 19.0-0-0! d4

Het is ook uit na 19...Pc6 20.Dh5 Dxf2 21.Ld3!.

20.Pe4 Da5 21.Txd4 La6

Of 21...Dxa2 22.Ta3.

22.Dxa6 De1+ 23.Td1 Dxe4

24.Dxe6+ Tf7 25.Te3

Wint een stuk en de partij.

25...Df4 26.Dxe5 Dxe5 27.Txe5 Txf2 28.Lc4+ Kf8 29.Th1

1-0

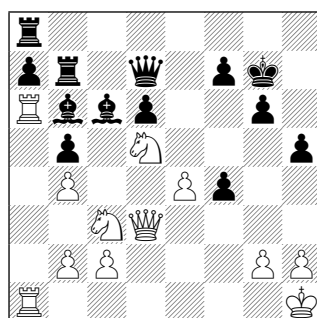
In ronde 7 wachtte Italië, een iets sterker team op papier, maar ook dit werd een vlekkeloze overwinning. Remises van Machteld en Peng met zwart, en het volle punt voor Eline en Tea.

Nederlandse team (Foto: organisatie)

Roebers - Sedina

Nederland-Italië (7)

Stelling na 29...exf4

Zwart staat al een tijd onder druk en Eline maakt er nu stijlvol een einde aan.

30.Txb6! Txb6 31.Dd4+ Kh6

32.Pxb6 axb6 33.Txa8 Lxa8

34.Dh8+

Een leuke pointe!

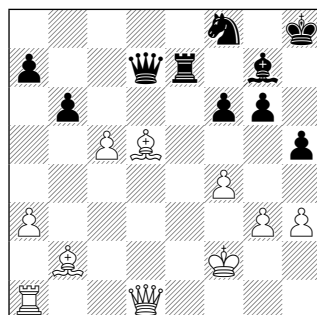
34...Kg5 35.Dxa8 Kh6 36.Dh8+ Kg5 37.e5

1-0

Nu stonden we 7e en dachten we al aan het onoverwinnelijke Rusland als tegenstander, maar het werd het als 4e geplaatste Polen.

Peng - Zawadzka

Nederland-Polen (8)

Stelling na 34...Te7

35.cxb6

Iets te solide gespeeld met weinig tijd op de klok. Na 35.c6! heeft wit een sterke vrijpion en een gewonnen stelling.

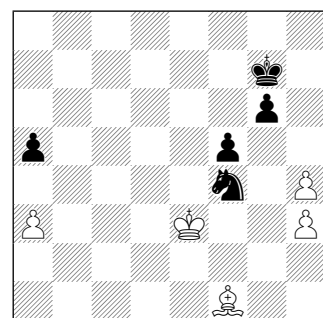
35...axb6 36.Lg2 Db5 37.Tb1 Td7 38.Dc2 Da5 39.Td1 Txd1 40.Dxd1 h4!

Een uitstekende 40e zet van zwart.

41.gxh4 Pe6 42.Dd5 Pxf4

43.Dxa5 bxa5 44.Lf1 f5 45.

Lxg7+ Kxg7 46.Ke3

Het eindspel biedt alleen wit kansen. Het ziet er gevaarlijk uit - de witte koning heeft een vrije doorgang naar de a-pion - maar de Poolse verdedigt zich nauwkeurig.

46...Pe6 47.Kd3 Kf6 48.Kc4 Ke5

49.Kb5 Kd4 50.Kxa5 f4 51.Kb6

Pc5 52.Le2 Pa4+ 53.Ka5 Ke3

54.h5! Een leuke tussenzet,

maar onvoldoende voor de winst helaas.

54...gxh5 55.Lxh5 Pb2 56.h4

Pc4+ 57.Kb4 Pxa3! 58.Kxa3 f3

59.Lxf3 Kf4!

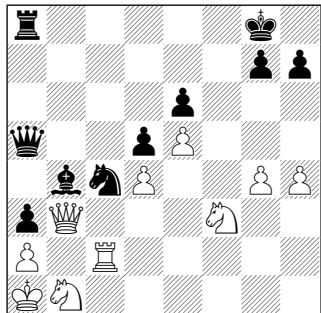
Dat is het probleem: een witte randpion met loper van de verkeerde hoekkleur garandeert zwart remise.

60.Kb4 Kf5

1/2-1/2

Machteld won een uitstekende partij op het laatste bord.

Kulon - Van Foreest Nederland-Polen (8)

Stelling na 31...Pc4

32.Pg5 Db6 33.Pxe6

Mat dreigen helpt niet want na 33.Dd3 g6 34.h5 Tb8! is zwart sneller: 35.hxg6 Lc3+! 36.Pxc3 Db2+ 37.Txb2 axb2+ 38.Kb1 Pa3 een fraai mat!

33...Tb8! 34.Pc5 Lxc5 35.dxc5 Dc7 36.Dc3 Dxc5

Zwart staat gewonnen.

37.Pd2? Pxd2 38.Dxd2

Of 38.Dxc5 Tb1 mat!

38...Db5

Het is sterker om een pion met schaak te laten slaan met 38...

Db6! Dat is in tijdnood wel erg lastig te zien. Wit is kansloos na 39.Dxd5+ Kh8 40.Dd1 De3.

39.Dc1 De8?

Zwart blijft gewonnen staan na 39...Dd7! 40.Dxa3 Dxc4.

40.Te2?

Wit blijft slecht staan maar had in ieder geval a3 moeten nemen: 40.Dxa3 Dxe5+ 41.Dc3 De4!.

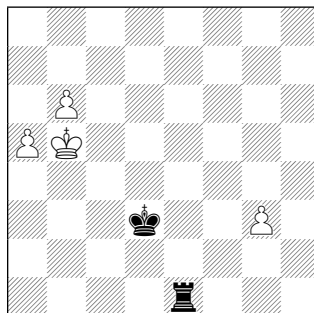
40...Dg6 41.g5 Dd3! 42.Td2 De3 43.Tc2 Dxe5+ 44.Tc3 Tc8 0-1

Eline verloor (in een spannende tijdnoodfase waarin ze zelfs nog even gewonnen stond), maar omdat Rosa remise speelde toch een keurige 2-2 en handhaving in de top van het klassement.

Dat betekende een spannende laatste ronde tegen Azerbeidzjan waarbij (als alles meezat) het brons zelfs nog mogelijk was.

Eline had wit (en won dus!), Machteld verweerde zich krancig maar verloor uiteindelijk. Op bord 1 stond Peng lang verloren, maar in het verre eindspel (dankzij taai verdedigen) ontstond er opeens een kans.

Mammadzada - Peng Nederland-Azerbeidzjan (9)

Stelling na 50.Kb5

Wits laatste zet maakte plotseling een moeilijk te vinden remise mogelijk:

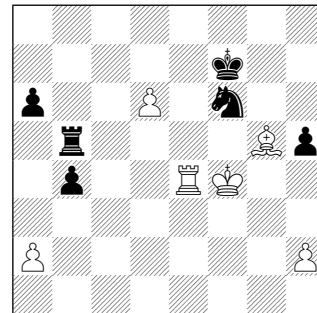
50...Te5+! 51.Kb4 (Ook na andere zetten is het remise: 51. Ka6 Kc4 52.b7 Tb5!; 51.Kc6 Txa5 52.b7 Ta6+ 53.Kc5 Ta5+ 54.Kb6 Ta1) 51...Te4+! 52.Ka3!? (52. Kb3? verliest zelfs na 52...Te1!) 52...Kc3 53.a6 Te1 54.Ka2 Te2+ 55.Ka3 Te1 en remise.

Een moeilijke redding en het is niet vreemd dat Peng dit niet zag, en verloor na

50...Kd4? 51.b7 Kd5 52.Kb6 Tb1+ 53.Ka7 1-0

Dat betekende dat 2-2 het maximale resultaat was wanneer Tea haar partij zou weten te winnen.

Lanchava - Beydullayeva Nederland-Azerbeidzjan (9)

Stelling na 55...Pf6

Na eerder helemaal gewonnen te hebben gestaan, had Tea hier nog een laatste winst met 56. Te7+ Kg6 57.Lxf6 Kxf6 58.Ke4! Er dreigt 59.Te8 en 60.d7 en daarom is 58...Tb8 verplicht maar dan komt 59.Kd5 en de vrije d-pion gaat een vol punt opleveren. In plaats daarvan volgde 56.Td4 en na 56...Pd7 was de winst verkeken (remise).

Azerbeidzjan won het brons achter Rusland en Georgië. Nederland werd 8e een keurige prestatie!

Eindstand

1. Rusland	18 (272,5)
2. Georgië	15 (215)
3. Azerbeidzjan	12 (196)
4. Oekraïne	12 (187)
5. Duitsland	11 (153,5)
6. Servië	11 (150,5)
7. Polen	10 (194,5)
8. Nederland	10 (178,5)
9. Italië	10 (175,5)
10. Frankrijk	10 (170,5)
(totaal 31 teams)	

Eline en Machteld (Foto: Jeroen Bosch)

Jeroen van den Berg, directeur Tata-Toernooi en FIDE-functionaris

'Eén keer met Tata in de bunker is wel genoeg'

Jeroen van den Berg tijdens Tata on Tour 2014 (Foto Frans Peeters)

Tata-toernooirecteur Jeroen van den Berg is blij met het deelnemersveld van het Tata-toernooi 2022. 'Wereldkampioen Carlsen en Caruana, de nummers 1 en 4 van de wereld als eyecatchers. Giri en Jorden van Foreest als attractieve Nederlanders. Ik klaag niet.' En covid? 'Ik hoop echt dat we in januari 2022 in elk geval weer een beetje in de buurt komen van het normale toernooi. Eén keer in die bunker is wel genoeg.'

Hoe heb je de uitnodigingen aangepakt voor Tata 2022?

We willen in de Masters graag de wereldkampioen hebben, nou dat is Magnus Carlsen. Dat lukt gelukkig elk jaar. Behalve dan in 2014, maar gelukkig komt Magnus graag naar Wijk aan Zee. Maar geluk dwing je ook een beetje af. Want ik heb een behoorlijk goeie band met Magnus en zijn vader. Dus ik weet ongeveer wat Magnus wenst en waardoor-ie zich op zijn gemak voelt.

We willen ook graag Anish Giri hebben, de beste Nederlander. En daar hoort Jorden van Foreest inmiddels ook bij, want die heeft enorme stappen gemaakt als schaker. Die twee, Jorden en Anish zijn ook heel

belangrijk voor ons toernooi. Daarnaast wil ik nog enkele wereldtoppers hebben, zeg maar top-10 spelers. Dat is zo'n beetje het uitgangspunt voor vertrek.

Dan is mijn geld nog niet meteen op, maar ik kan daarnaast niet nog eens de hele top-10 uitnodigen. Dan ga je een beetje creatief zoeken naar spelers, aanstormend talent, een verrassende naam, iemand die je niet in één-twee-drie verwacht...

Ik vind het wel leuk dat dit jaar Richard Rapport weer meedoet. Die heeft grote stappen gemaakt op de wereldranglijst en het is ook een bijzondere, aparte jongen. Heel vriendelijk, maar ook met zijn eigen denkbeelden over schaken en over het

leven. Het is ook een hele bijzondere creatieve speler.

Kortom: je kijkt naar jong, aanstormend talent, nieuwe namen, een verrassende naam, de Nederlanders en de wereldkampioen. En je blijft tegelijk binnen het budget van de sponsor.

En de Challengersgroep?

Ik hoop het deelnemersveld van de Challenger rond 1 december bekend te maken. In de Challengers focussen we op heel jong talent, je ziet daar heel vaak tieners. Dit keer pakken we uit met liefst 10 debutanten op 14 deelnemers, dat moet een record zijn. We kregen vorig jaar wel wat kritiek dat er daar geen vrouwen meededen.

Dit jaar dus wél, begrijp ik.

Zeker! Absoluut! In de Challengers wilde ik graag 2 vrouwen hebben. We hebben dit jaar twee jeugdspeelsters uitgenodigd, Polina Shuvalova (Rusland) en Zhu Jiner (China). We hebben nog wat zorgen om hun inreizen, maar ze willen beiden graag meedoen.

Ik heb ook geprobeerd om Hou Yifan naar Wijk te halen. Die onderhandelingen waren ook heel ver geraakt. En ik hoop echt dat zij nog een keer de comeback maakt bij ons in de Masters. Daar heb ik al veel gesprekken met haar over gevoerd. Maar Hou Yifan heeft nu een baan aan de universiteit als professor. En je moet ook reëel zijn: van de andere vrouwen, naast Judit Polgar is er op dit moment niemand echt klaar voor de Masters.

Nepomniachtchi (Nepo) is er niet bij en Firouzja ook niet.

Nepomniachtchi, die heeft twee jaar op rij op het laatste moment afgezegd voor het Tata-toernooi. Daar waren wij niet zo gelukkig mee. Ik heb Ian dit jaar in september in Stavanger gesproken en hem gezegd: 'Het lijkt me beter dat we volgend jaar maar overslaan. Want ik kan het echt niet hebben als je weer afzegt. En bovendien speel je die WK-match met Magnus Carlsen in het najaar.'

En toen zei Ian ineens heel enthousiast: 'Jamaar, ik wil best wel meedoen.' Nou, volgens mij was dat een grapje van hem. Want dit is de kans van zijn leven. Hij speelt die WK-match tegen Carlsen en daarna zal hij helemaal op zijn. Dus Ian slaan we een jaartje over.

Ga je dan niet een beetje spijt hebben als Ian wereldkampioen zou worden?

Ja, ja. Maar dan nog. De factor geld speelt ook, zoals ik je al zei. En ik verzeker je, Ian is niet goedkoop, zelfs als-ie geen wereldkampioen is. Dan moet je ook andere keuzes maken.

Jeroen van den Berg bij de 7e ronde van het Kandidatentoernooi (Foto Maria Emelianova (FIDE))

Als je Ian en Magnus beiden in je toernooi wil, moet je inleveren op wie erna komen.

Klopt. En nu hebben we Caruana en Carlsen als eyecatchers. Dat zijn de nummers één en vier van de wereld. Dus ik klaag niet. Firouzja ligt wat ingewikkelder. Want Firouzja wordt in zijn management bijgestaan door zijn vader. Helaas reageert die niet altijd even snel. Ik heb Firouzja via zijn vader dus al vrij snel na ons vorige toernooi uitgenodigd, maar daar hoorden we eigenlijk niets van. Er kwam geen reactie. En uiteindelijk heb ik vader en zoon dan in september ontmoet in Stavanger. Toen hebben we gepraat. Er was natuurlijk een beetje vervelend incident geweest met Firouzja op het laatste Tata-toernooi. Alireza was toen nogal boos omdat de Armageddon-finale tussen Jorden van Foreest en Giri rond 6 uur 's avonds startte. Terwijl Firouzja's eigen partij uit de laatste ronde nog bezig was, en dat irriteerde hem. Maar Alireza wist dat, we hadden hem het tijdstip van die finale al lang van tevoren meegedeeld. Het was géén verrassing voor hem. Of dat handig is geweest van ons, daar kun

je over redetwisten. Het was wel door ons gecommuniceerd. Maar daar was Alireza boos over en hij liet zich nogal gaan. Op de sociale media leidde dat tot een fikse rel. Maar de dag erna heb ik dat uitgepraat met zijn vader en Alireza zelf.

Dus dat zou in principe geen hinderpaal meer hoeven te zijn. Maar toen verstopte die vader zich in Stavanger ook. 'We laten het over 4 weken weten na het toernooi in Riga. Dan laten we wel weten of Alireza meedoet.' En toen heb ik gezegd: 'Nee, dat kan niet. Ik moet nu weten of je meedoet.' En toen lieten ze weten dat ze nog steeds boos waren en vroegen ze een enorm bedrag als startgeld.

Ik had ze eerder dit jaar al tientallen malen gevraagd 'wil je meedoen', maar ik kreeg nul komma nul reactie van ze. Niets. Het is heel lastig communiceren met de Firouzja's, ze zijn moeilijk te bereiken.

En ik zei in Stavanger tegen hen: 'Ik moet het echt nu weten. Dit is het bedrag dat ik jullie bied.' Toen kreeg ik een wat botte reactie: 'We willen DIT bedrag hebben. Voor minder komen we niet. En toen refereerden ze nog es aan wat er vorig jaar op Tata was gebeurd. Daar moest ik het mee doen.'

Ze wilden er een soort schadevergoeding bij.

Ja. Dat hadden we niet en zo'n bedrag had ik er ook niet voor over. En toen was het klaar. Jammer want als schaker had ik Firouzja graag bij het toernooi gehad. Want hij is een door God gegeven talent, deze jongen. Gaan we nog veel plezier aan beleven. Maar het zat er voor dit jaar klaarblijkelijk niet in.

En Nepomniachtchi strikken voor Tata 2022 was niet reëel. Dat zat er gewoon niet in. Ook van zijn kant niet. Ian is nu volkomen gefocust op die WK-match tegen Magnus. Die wil niet eens nadenken over toernooi-invitaties op het moment. Ian gaat zich pas weer bezighouden met zijn eigen toekomst ná de match, na 16 december, vermoed ik.

Jeroen van den Berg op de achtergrond bij Carlsen-Duda Tata 2021 (Foto Tata)

Is Tata nog wel een goeie sponsor voor het toernooi? Er is de jongste tijd veel kritiek van actiegroepen en de politiek op de vervuilende industrie van Tata in Wijk aan Zee. (*)

Ja, persoonlijk houdt dat me wel bezig. Maar ik ben directeur van het schaaktoernooi, en hou me bezig met kwesties zoals die je me net voorlegde. Firouzja wel of niet, Nepomniachtchi wel of niet, Ding Liren niet of wel... Dat zijn de zaken waarover ik praat met de pers. Over wat er bij Tata Steel als bedrijf gebeurt, ga ik hier niets zeggen. Daarvoor moet je bij de voorlichter van het bedrijf zijn.

Jij bekijkt het zakelijk.

Nou ja, ik doe wat ik moet doen. En dat is waar ik, denk ik, ook goed in ben. Dit toernooi runnen.

Even hypothetisch dan: mocht er zich een bedrijf als sponsor voor het toernooi aandienen waar je ethisch niet kan achterstaan, zou je daar dan een probleem mee hebben?

Kijk, Tata Steel (ooit begonnen als Hoogovens) en het schaaktoernooi hebben straks een huwelijk van 84 jaar. Dat is lang. En er is een innige band tussen het dorp Wijk aan Zee en het toernooi.

Ik voel me nog steeds prettig bij het bedrijf, maar er is duidelijk een en ander aan het gebeuren bij Tata. Je vraagt me of ik als directeur van ook andere schaaktoernooien voor bepaalde sponsors wel of niet zou willen werken - ik denk daar altijd over na. Zeker. Maar wat er bij het bedrijf Tata gebeurt op dit moment, dat heb ik zelf niet in de hand. Ik concentreer me op mijn taak als toernooidirecteur.

Tata Steel is heel blij met de positieve aandacht die het krijgt als schaaktoernooi in januari. En de essentie van hun sponsoring is om iets terug te doen voor Wijk aan Zee. En dat was vorig jaar in de pandemie-tijd minder geslaagd dan normaal, omdat we toen in een lockdown leefden en zelfs een avondklok kregen tijdens het toernooi.

Nu weten we niet hoe het zal zijn met covid in januari. Maar als de boel weer open mag, ja, dat is ook waarom Tata het doet. Want dan profiteert Wijk aan Zee daar maximaal van. En de schakers ook, die vinden het altijd bere-gezellig in Wijk in januari. Dat is de essentie, ook voor mij. Ik ben nog steeds trots dat we vorig jaar het toernooi in pandemie-tijd toch konden laten doorgaan. Anderzijds hoop ik ook zoiets nooit meer te maken, want het voelde heel raar. Ik kom al ruim 35 jaar bij dat toernooi, ik ben begonnen in 1984. Ik heb nog nooit meegemaakt in al die jaren dat ik in een hermetisch afge-

sloten Café Moriaan zat, waar niets te krijgen viel. Heel bizar als je gewend bent om daar elke dag diverse keren met mensen binnen te wippen voor een drankje.

Jullie leken vorig jaar wel in een soort ruimteschip te schaken, afgesloten van de wereld.

Ja, ik noemde het zelf altijd de **bunker**. We waren daar dagelijks met een mannetje of vrouwtje of 40. Méér mocht er niet in. En ja, dat is heel raar. Maar dankzij de moderne middelen hebben we het toernooi toch zichtbaar kunnen maken voor de buiten-wacht. Ik denk ook dat het zonder meer een heroïsche stunt is geweest dat het allemaal is gelukt.

Tata heeft dit jaar weer amateurtoernooien. Maar de coronacijfers gaan weer flink de verkeerde richting uit. Heb je een plan B?

Ik hou niet alleen rekening met plan B, maar ook met plan C en D en E en F. Natuurlijk ben ik alleen voor plan A, een normaal toernooi. Maar dat kan niet. Dus zullen we in de Moriaan en op alle andere speellocaties in Wijk minder amateurs toelaten. Maar ik hou zeker ook rekening met nog ongunstiger scenario's.

FIDE-FUNCTIONARIS

Je bent regelmatig FIDE-functionaris bij toernooien. Wat houdt die functie in?

De FIDE heeft een aantal commissies. Een arbitragecommissie, een medische commissie... Er is ook een Global Strategy Commissie (GSC), met als voorzitter de ex-schaker Emil Sutovsky. Sutovsky heeft ook een hoge betaalde functie in de FIDE, hij is er general director.

Sutovsky heeft mij gevraagd om in die GSC-Commissie plaats te nemen. Ik ben de enige niet-grootmeester in die Commissie (*lacht*), maar ik ben daar vooral gevraagd vanwege mijn ervaring als organisator. Die Commissie houdt zich bezig met wereldkampioenschappen en de WK-cyclus, de race naar het wereldkampioenschap. Reglementen daarvoor, veranderingen, dat soort zaken.

En ik hoor als toernooi-organisator natuurlijk veel van spelers, ook wel es wat kritiek. Die kritiek leg ik dan in onze vergaderingen neer. Ik zit nu al een paar jaar in die GSC en in die hoedanigheid word ik ook bij belangrijke FIDE-events wel eens gevraagd om een soort supervisor van het toernooi te zijn én hoofd van de beroepscommissie.

Zo ben ik supervisor geweest op het toernooi op Isle of Man in 2019, bij het eerste Grand Swiss Toernooi, bij het eerste deel van de Candidates in Jekaterinenburg, dat toen moest worden afgebroken vanwege de pandemie, daar was ik ook. Ik was ook in Kazan, bij het Kandidatentoernooi voor de Vrouwen in juni 2019. En ik was afgelopen zomer in Sotsji, bij het World Cup-toernooi, vier weken lang. En tijdens die toernooien vergaderen we natuurlijk ook met die commissie..

Niet getwijfeld over die FIDE-job? Was dat ten tijde van Iljoemzjinov geen dubieuze organisatie?

Nou, ik wilde wel even goed nadenken over dat aanbod. Want de FIDE had op dat moment niet echt een geweldige reputatie. Maar de nieuwe FIDE-president Arkady Dvorkovich had ik al een paar keer ontmoet, ook toen hij campagne aan het voeren was met het oog op zijn verkiezing als FIDE-president in 2018. Ik kreeg van hem een

Jeroen van den Berg in de speelzaal Tata 2021 (Foto Tata)

Myra Rooselaar en Jeroen van den Berg in 2018 (Foto Alina l'Ami)

goeie, betrouwbare indruk, het leek me een serieus iemand. Ik was inmiddels ook al ruim boven de 50. Het leek me misschien wel het moment om in te stappen.

Het is voor al mijn schaakcontacten ook wel een nuttige functie. En ik had al een groot netwerk in de schaakwereld. In Sotsji heb ik deze zomer zoveel mensen kunnen spreken, dat is altijd nuttig.

DRUK

Tata-directeur en FIDE-functionaris, is dat makkelijk te combineren?

Janee. Mijn leven is best wel druk. Maar dat vond ik zelf ook wel prettig, die drukte heb ik nooit een probleem gevonden. Maar kan je het allemaal blijven combineren? Kijk, ik word volgend jaar 60. Maar juist nu ik wat ouder word, zie ik welke mooie toekomst het schaken nu heeft. Toen ik ruim 20 jaar geleden begon als toernooidirecteur, werd wel eens de vraag gesteld of het schaken nog wel toekomst had. 'Computer dit, computer dat. En Kasparov die verliest van Deep Blue, nu is het schaken gewoon voorbij.' Dat was toen vaak de teneur.

(enthousiast) Ja, dat is heel anders gelopen! Al die veranderingen die ik zelf (mee) heb ondergaan, op gebied van internet, sociale media, livestream-producties bij schaaktoernooien en ook bij onze eigen toernooien, bieden grenzeloze mogelijkheden voor het schaken. Daar ben ik ontzettend blij mee.

Je wil niet tot in het oneindige doorgaan als toernooidirecteur?

Er komt toch een moment waarop je de fakkel moet overdragen. Zolang ik me fit voel, wil ik graag doorgaan als toernooidirecteur van Tata. Maar ik wil graag ook het moment voor zijn dat anderen mij zeggen 'Jeroen, het wordt nu tijd', weet je wel. Ik wil dat in overleg doen.

Idealiter willen we iemand vinden voor mijn opvolging die dat kan, en die ik kan inwerken. Die eerst 1 of 2 jaar onder mijn hoede meeloopt. En daarna moet hij/zij echt helemaal zijn of haar invulling aan het toernooi geven. Niet doen wat ik doe. Ik doe mijn trucjes, en mijn opvolger de zijne of de hare. Mijn voorganger Piet Zwart heeft het zo'n 45 jaar gedaan. Nou, dat ga ik niet redden. (lacht) Dit is mijn 23^e jaar als toernooidirecteur. Daarvoor was ik ook al 15 jaar bezig bij Tata. Ja, dat is best lang.

Toen ik begon, zag ik dat sommige spelers jonger waren dan ikzelf. Maar er waren ook genoeg spelers in het toernooi die ouder waren dan ikzelf. Toen ik als toernooidirecteur begon, deed Jan Timman nog mee, Kortchnoi... Nou, die waren duidelijker ouder dan mij.

Maar vrij snel, ook door de veranderingen in het schaken, waren bijna alle spelers jonger dan ik. Logisch, ik ben als Tata-directeur begonnen op mijn 36^e. Maar zo'n tien jaar geleden beleefde ik een nieuwe shock: 'Tegenwoordig zijn alle ouders van de spelers jonger dan ik.' (lacht)

Maar vrij snel, ook door de veranderingen in het schaken, waren bijna alle spelers jonger dan ik. Logisch, ik ben als Tata-directeur begonnen op mijn 36^e. Maar zo'n tien jaar geleden beleefde ik een nieuwe shock: 'Tegenwoordig zijn alle ouders van de spelers jonger dan ik.' (lacht)

Ja, dat komt nog harder binnen.

Maar nu zijn sommige ouders die meereizen met de spelers 15 jaar jonger dan ik. Ja, dat is de nieuwe cultuurschok voor me. Zolang die nieuwe spelers mij nog kunnen verdragen, wil ik nog wel een tijd doorgaan. Maar ooit moet er een ander voor de klas gaan staan. Niet in de komende twee jaar, maar het zal ooit toch een keer moeten.

(*) Tata Steel meldde begin november dat het tegen 2030 wil overschakelen op aardgas, en daarna op groene waterstof overgaat.

Dit interview werd afgenomen op 9 november. Op 2 december volgde wegens de gewijzigde coronasituatie een tweede kort gesprek met Jeroen van den Berg. Van den Berg gaf daarin een update: 'Op dit moment weten we nog niet precies welke kant het met de amateurs in het Tata-toernooi uitgaat, maar het is duidelijk dat we voor de amateurs flink wat aanpassingen zullen moeten doen, gelet op de voortdurend wijzigende coronamaatregelen in Nederland.'

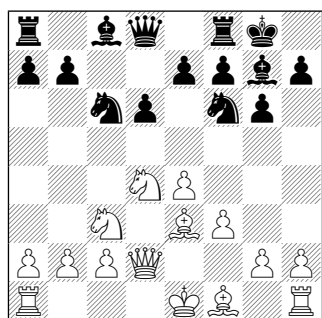
Begrijp wat u doet

De Versnelde Draak

Een interessante openingsvariant die soms als onderdeel wordt gezien van een ander systeem maar feitelijk toch een zelfstandig karakter heeft, is de Versnelde Draak. De gebruikelijke volgorde om de *Versnelde Draak* op het bord te krijgen is met

1.e4 c5 2.Pf3 Pc6

Het voornaamste idee is om de koningsloper te fianchetteren en de opmars van de d-pion uit te stellen. In de gewone Draak speelt zwart eerst ...d7-d6 en later komt hij er soms achter dat ...d6-d5 ineens de beste mogelijkheid is. We weten allemaal hoe de 'gewone' Draak ontstaat, namelijk na 2...d6 3.d4 cxd4 4.Pxd4 Pf6 5.Pc3 g6 6.Le3 Lg7 7.f3 0-0 8.Dd2 Pc6

Deze stelling is uitgebreid ter sprake gekomen bij de bespreking van de 'gewone' Draak (zie ook <https://www.schaaksite.nl/2019/12/21/begrijp-wat-u-doet-de-drakenvariant-van-het-siciliaans/>). Wit heeft normaliter twee belangrijke voortzettingen:

- A) 9.Lc4
- B) 9.0-0-0

De varianten onder A) leiden vaak tot tegenspel van zwart op de damevleugel waarbij wits looper vaak nog twee extra zetten moet spelen (Lc4-b3 en als er een zwart paard op c4 verschijnt dient hij Lb3xc4 te spelen). Die zetten spaart wit uit als hij verdergaat met de lange rokade. Zwart kan dan natuurlijk niet voor dezelfde opzet kiezen. 'Voortschrijdend

inzicht' levert op dat 9...d6-d5 dan de beste optie voor zwart is. Gezien deze voorkennis kunnen we dus begrijpen dat zwartspelers er baat bij hebben om de zet ...d7-d6 uit te stellen, want dan zouden zij met ...d7-d5 een belangrijk tempo uitsparen. Vandaar dat de Versnelde Draak veel aanhangers kent.

Direct 2...g6 kan ook en wordt de Hyperversnelde Draak genoemd. Deze zet schakelt de Rossolimo-variant (zie verderop) uit, maar geeft wit de extra mogelijkheid om na 3.d4 cxd4 met de dame terug te nemen op d4: 4.Dxd4 Er ontstaan grote verwickelingen na 4...Pf6 5.e5 Pc6 die we hier buiten beschouwing laten.

3.d4

De gebruikelijke zet naar een "Open Siciliaan".

Spelers die kiezen voor deze opzet dienen zich wel te realiseren dat wit hier over een andere mogelijkheid, namelijk 3.Lb5 beschikt. Dit staat bekend als de Rossolimo-variant en die staat bekend als één van de systemen waarin zwart meegetrokken wordt in een type stelling dat hem misschien niet ligt. Heeft zwart zijn zaakjes op orde, heeft hij – vooralsnog – weinig te vrezen.

3...cxd4 4.Pxd4 g6

Zwart start het fianchetteren van zijn looper op.

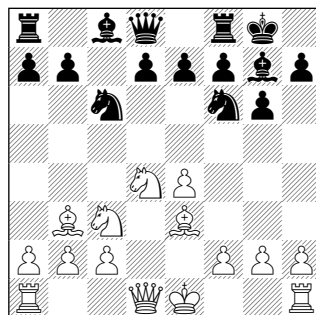
5.c4

De meeste witspelers kiezen nu voor de Maroczy-opbouw.

Maar uiteraard zijn er ook de nodige liefhebbers van 5.Pc3 Lg7 6.Le3 Pf6.

Dit is weer zo'n moment dat witspelers er rekening mee dienen te houden dat zwart zijn spel probeert te bevrijden met ...

d7-d5. Vandaar dat 7.Lc4 gezien wordt als een serieuze variant. (Na bijvoorbeeld 7.f3 0-0 8.Dd2 kan zwart met 8...d5! zijn openings-problemen oplossen.) 7...0-0 8.Lb3

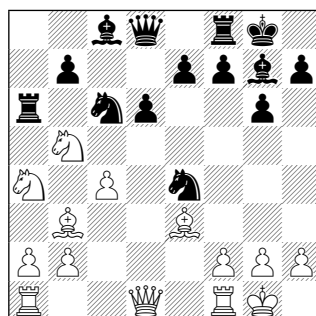

Het terugtrekken van de looper naar b3 is een natuurlijke reactie om 'grapjes' met ...Pxe4 uit de stelling te halen. Het is nuttig om bij deze diagramstelling even stil te staan. Hier zien we dat de theorie duidelijk aan het evolueren is.

8...Te8 Deze zet spelen de topspelers tegenwoordig. In een vluggerijtje Nakamura-Dubov uit juni 2020 en een partij Fedoseev-Paravyan, augustus 2020 kwam deze zet op het bord. Het was me niet direct duidelijk wat de bedoeling was. Maar zwart stuurt aan op het pionoffer ...d7-d5, soms voorafgegaan door ...e7-e6. Na 9.f3

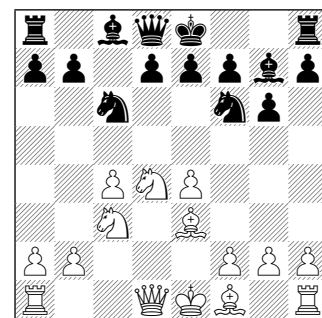
9...e6 kan wit de opstoot ...d7-d5 niet meer verhinderen, waarna de röntgenwerking van Te8 op Le3 een rol gaat spelen.

Een tijdlang was 8...a5 de principiële variant die een knotsgekke stelling oplevert na 9.0-0 a4 10.Pxa4 Pxe4 11.Pb5 Ta6 12.c4 d6

Dit werd gezien als de methode voor zwart om zich te wapenen tegen wits opzet maar de score is uiteindelijk niet bepaald goed voor zwart...

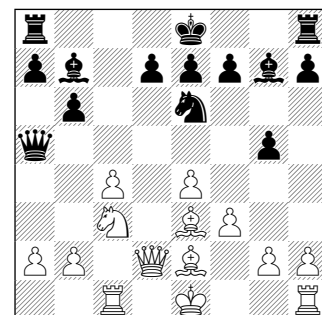
5...Lg7 6.Le3 Pf6 7.Pc3

7...0-0

Zwart vervolgt zijn spel met natuurlijke zetten.

Een belangrijk alternatief ligt opgesloten in een directe uitval met zijn koningspaard 7...Pg4 8.Dxg4 (Niet aan te bevelen is 8.Pxc6?! Pxe3 9.Pxd8 Pxd1 10.Kxd1 Kxd8 want met zijn looperpaar heeft zwart hier de betere papieren.) 8...Pxd4 9.Dd1 Pe6 10.Tc1 Het toelaten van ...Lxc3+ wordt meestal verhinderd. Hoewel dat tweesnijdend is (zwart levert zijn belangrijke verdedigende looper in, maar ondertussen is wits pionnenstructuur voor de 'rest van de partij' verminkt) zijn er weinig witspelers die hier trek in hebben. 10...Da5 11.Dd2 b6 Grappig genoeg is dit de meest gespeelde variant. 12.Le2 (Spelers die van het eindspel of in elk geval het middenspel zonder dames houden, kunnen hier 12.Dd5 spelen. Dat leidt na 12...Dxd5 13.cxd5 Pc5 14.f3 tot een klein plusje voor wit.) 12...Lb7 13.f3 g5

Zwart probeert met zijn laatste zet grip op de zwarte velden te

krijgen. Een aardig voorbeeld hiermee kwam voor in de partij Sjugirov-Iturrizaga Bonelli, 2015.

8.Le2 d6

Vroeg of laat moet zwart toch deze zet spelen.

9.0-0 Ld7

Een alternatief is 9...Pxd4 10.Lxd4 Le6.

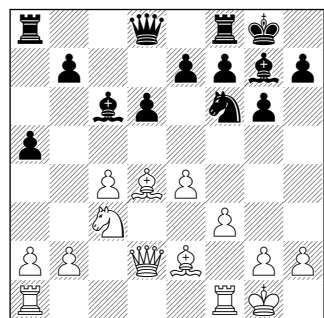
10.Dd2 Pxd4 11.Lxd4 Lc6

Dit is de meest populaire speelwijze. Zwart probeert pionnen van wit naar de witte velden te lokken om daarna de ruil van de zwartveldige lopers aan te bieden.

12.f3

Als wit geen zin heeft in het type stelling dat ontstaat in de hoofdvariant, kan hij kiezen voor 12. Ld3 a5 zoals in Kramnik-Grischuk, 2011.

12...a5

Deze pionzet past in de gehele opzet. Zwart werpt een 'blokkade' op de zwarte velden op waarmee hij wit in bedwang probeert te houden.

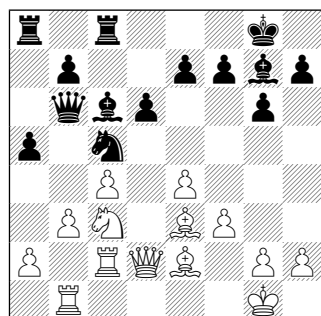
13.b3

Wit wil sowieso toch ooit tot b3-b4 komen en hij bereidt dat nu voor.

13...Pd7 14.Le3

De inzichten waren altijd dat wit zich beter niet kan inlaten op de ruil van de zwartveldige lopers. Dat is overigens geen wet van meden en perzen.

14...Pc5 15.Tab1 Db6 16.Tfc1 Tfc8 17.Tc2

Al deze zetten zijn eerder gespeeld. Wit moet heel geduldig zijn om a2-a3 en b3-b4 voor te bereiden. Dat kan allemaal nog niet meteen want telkens zit ...Pxb3 in de stelling.

Vooraf niet 17.a3?! Pxb3 18.Lxb6 Pxd2 19.Tb2 Pxc4 20.Lxc4 Ld7 en zwart wint zijn stuk terug en staat dan duidelijk beter.

17...Dd8

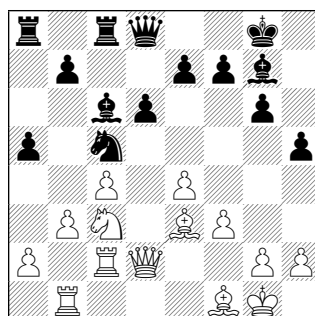
De dame heeft haar dienst gedaan (...b3-b4 even tegenhouden en ...Tfc8 mogelijk gemaakt) en zij spoedt zich nu naar de koningsvleugel. De reden hiervoor gaan we dadelijk zien.

18.Lf1

De functie van deze zet is op het eerste gezicht niet helemaal duidelijk, maar wit wil de e-lijn alvast voor een toren toeganke-lijk maken als zwart op het idee komt om met ...f7-f5 te gaan werken. Tegelijkertijd komt de manoeuvre g2-g3 gevolgd door Lf1-h3 in de stelling.

Uiteraard kan wit nu wel verdergaan met het beoogde plan. Na 18.a3 h5 19.b4 axb4 20.axb4 Pa4 21.Pd5 e6 22.Pf4 Pb6 en in Kryvoruchko-Reinderman, 2008, had zwart weinig problemen om de stelling binnen de remise-marge te houden.

18...h5

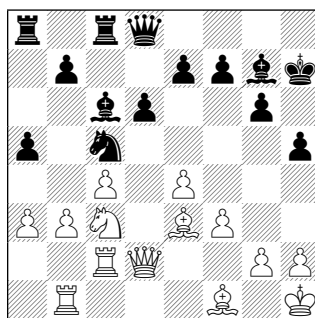
Met deze stelling is onder andere een illustratieve partij Vescovi-Milos, 2011, gespeeld. Het is nuttig om de gedachtegang voor de zwartspeler uit te leggen. Nu wit zijn zwartveldige loper heeft onttrokken aan de ruil, moeten de zwartspelers gedacht hebben: "als het niet goedschiks kan, dan maar kwaadschiks!" Dus is hij bezig om voorbereidingen te treffen toch die zwartveldige lopers te kunnen ruilen. Hij staat nu klaar voor ...Kg8-h7, Dd8-f8 en ...Lg7-h6. Ook de interessante mogelijkheid ...Dh8 kan een rol gaan spelen. Mocht wit met a2-a3, b3-b4 komen, dan kan ...Pc5-a4 steun krijgen vanuit de hoek van het bord (Lg7/Dh8) om op c3 binnen te komen. Allemaal zeer interessante gedachten die van pas kunnen komen voor spelers die zich op dit soort stellingen inlaten.

19.a3

Daar gaan we dan!

Ik herinner me dat een sterke speler me ooit de volgende manoeuvre voor wit liet zien om zwarts snode plannen te door-kruisen. Met 19.Pd1 Df8 20.Pf2 Kh7 21.Ph3 Lh6 komt wit precies op tijd om 22.Pg5+ te spelen. Ook een interessant speelplan!

19...Kh7 20.Kh1

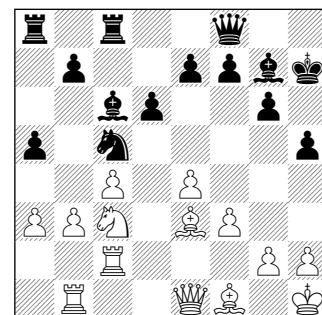

20...Df8

Zwart vervolgt zijn plan.

De rijkdom aan ideeën in ons koninklijke spel is duidelijk te zien in deze stelling. Want zwart beschikt hier over de nodige alternatieven. Bijvoorbeeld: 20... Le5 21.b4 (21.Pd5 e6 22.Pc3 Dh4 Le-Carlsen, 2012.) 21...axb4 22. axb4 Pe6 Carlsen-Lie, 2009; De dame op het hoekveld kwam voor in 20...Dh8 Areshchenko-Savchenko, 2009.

21.De1

Wit laat niet toe dat de zwartveldige lopers worden geruild en hij ruimt de diagonaal c1-h6. In een partij Carlsen-Mamedov, 2010 vervolgde de zwartspeler nu met

21...Pe6

Op 21...Lh6 volgt 22.Lg1 en daarmee wordt ook een van de voordelen van 17.Tc1-c2 zichtbaar. Beide partijen hebben hun plannen niet helemaal kunnen realiseren en daarom wacht hen nu een ondoorzichtig middenspel dat alle kanten uit kan gaan.

Illustratieve partijen:

- Nakamura-Dubov, 2020
- Fedoseev-Paravyan, 2020
- Kryvoruchko-Reinderman, 2008
- Vescovi-Milos, 2011
- Le-Carlsen, 2012
- Carlsen-Lie, 2009
- Areshchenko-Savchenko, 2009
- Carlsen-Mamedov, 2010

Reageren? Stuur een e-mail naar hgrooten@xs4all.nl (of kijk voor meer informatie over deze serie op www.sterkspel.nl)

De KNSB bestaat honderd jaar. Voorzitter Ruth (l), Hartoch, Langweg, Euwe en Ree tonen het jubileumboek

Voorzitter als gangmaker of compromisfiguur?

De voorzitters van de KNSB: de jaren 1948-2021

In de eerste aflevering van dit artikel hebben we gekeken naar de voorzitters van de KNSB in de jaren tot de oorlog, de periode DD. We zitten nu in het jaar 1948. Zojuist heeft de bondsraad van de KNSB het bestuur naar huis gestuurd. Alleen de voorzitter en de net aangetreden beheerder van de winkel mogen blijven. Maar daar had voorzitter Gerard Zittersteyn geen zin in. En dus moest er ook een nieuwe voorzitter komen. Het werd Henk van Steenis, een sterk schaker maar binnen het schaken bestuurlijk een onbeschreven blad. Waarom dan toch voor hem gekozen? Bij zijn overlijden formuleerde hoofdredacteur Slavekoorde het in *Schakend Nederland* zo: 'Omdat men elkaar vertelde dat hij "wat kon"! Wät hij kon bleef voorshands in nevelen gehuld.'

Iets verder in dat In Memoriam, dat soms de trekken aanneemt van een hagiografie, schreef Slavekoorde: 'Zelden zal men intuïtief een gelukkiger keus hebben gedaan (...). Het was verbazingwekkend wat hij kon, wat hij deed, wat hij beraamde, wat hij stimuleerde. In korte tijd wist hij de nieuwe ploeg, welke aanvankelijk als los

zand aan elkaar hing, tot een behoorlijke eenheid te smeden.'

Tegenstrijdigheden

Dat hij wat kon blijkt ook uit zijn activiteiten buiten het schaken. Hij richtte een ingenieursbureau op dat op het gebied van medezeggenschap uitermate vooruitstre-

vend was. In de gemeentelijke en landelijke politiek was hij actief voor de PSP. Naast zijn werk voor de KNSB was hij ook internationaal actief. Zo vaak hij kon bezocht hij het FIDE-congres; een paar jaar was hij bestuurslid van de FIDE.

Terecht dus, die heiligverklaring door Slavekoorde? Toch niet helemaal. In 125 jaar *Schaakclub Utrecht* schrijft Robert

KNSB voorzitter Van Steenis biedt Euwe het erelidmaatschap aan.

Beekman: 'Zowel Donner als Bouwmeester wijken in hun publicaties op de opvallende tegenstrijdigheden in Henk van Steenis. Hij predikt soberheid maar lust een stevige borrel, hij is vegetariër maar leeft ongezond, hij is pacifist maar maakt altijd ruzie, hij huldigt hoge principes maar is zelf onbetrouwbaar, hij is overtuigd democraat maar wat hij zegt moet wel gebeuren.'

Hans Bouwmeester noemde hem dan ook 'een schurk', met de liefdevolle toevoeging 'maar wel een schurk van formaat'. Die kwalificatie had te maken met het feit dat Van Steenis, die bepaald een goede schaker was, geen gelegenheid voorbij liet gaan om, meestal als invaller, deel uit te maken van een Nederlands team. Robert Beekman beschreef dat zo: 'Als bondsvoorzitter gaat hij altijd gebroederlijk mee met het Nederlands Olympiadeteam. "We kunnen vanavond slapen of eten", zegt hij dan, "voor allebei is geen geld". En als er dan een invaller nodig is, schuift hij zelf achter het bord. Tot grote ergernis van Max Euwe.' Dat alles neemt niet weg dat Van Steenis een bezielde voorzitter was, iemand die wist wat hij wilde en er zich honderd procent voor inzette om dat te bereiken. Iemand die de bond een gezicht gaf. Henk van Steenis was voorzitter van 1948 tot zijn overlijden in 1965, met een onderbreking van twee jaar toen hij zich als vicevoorzitter vooral bezighield met buitenlandse zaken. Zijn ongezonde leven, hierboven al genoemd, werd hem fataal. Hij overleed op 56-jarige leeftijd aan longkanker.

Mannen van buiten

Met Van Steenis was een voorzitter gekozen zonder een voorafgaande bestuurlijke carrière binnen de schaakwereld. Dat patroon zouden we in de naoorlogse jaren vaker zien. Liefst vijf voorzitters uit de periode 1965 tot heden kwamen min of meer van buiten. Het voordeel van dergelijke mensen is dat ze met een frisse blik kijken en zaken in beweging kunnen krijgen. Het nadeel is dat ze te snel te veel willen en de gevoeligheden binnen een organisatie onderschatten. Dat bleek ook wel, van de vijf stapten er drie voortijdig op wegens onenigheid met de bondsraad. Wij beperken ons hier tot de twee voorzitters die de KNSB in de jaren rond 1970 de moderne tijd in hielpen.

Als er van Van Steenis werd gezegd dat hij 'wel wat kon', dan gold dat zeker ook voor Frank Goudsmit die hem in 1965 opvolgde. Hij had toen, 33 jaar oud, al een bloeiende carrière achter de rug. Schaken had hij vooral in zijn studententijd gedaan. Organiseren kon hij en dat was nodig gezien de welkomstwoorden in *Schakend Nederland*.

'Zijn optreden valt samen met een moeilijke periode in de Nederlandse schakerij, want deze is "in beweging" (...) in de zin van: "problemen te over" welke om oplossen vragen. De nieuwe voorzitter realiseert zich dat volkomen. Hij heeft zichzelf termijnen gesteld, waarbinnen hij die problemen stuk voor stuk wil trachten op te ruimen.'

Dat opruimen zal waarschijnlijk niet zo snel zijn gegaan als Goudsmit had gehoopt toen hij al in 1969 zijn functie overdroeg, omdat hij voor zijn werk naar de Verenigde Staten vertrok. Maar een heel belangrijk succes kon hij wel noteren: de invoering van een hoogstnoodzakelijk bondsbureau. Dat ontlastte de bestuursleden, die zich nu met beleid konden bezighouden in plaats van met het zelf uitvoeren van allerlei taken. Het bureau ging in 1969 van start.

Gevoeligheden

Na een interim-periode Drechsel werd Goudsmit in 1970 opgevolgd door Wim Ruth, ook al iemand van buitenaf. Ruth kwam de schaakwereld binnen via het IBM-toernooi, waar hij voorzitter van het organisatiecomité was. Bij zijn aantreden zei hij: 'Ik heb de indruk dat de KNSB momenteel te veel wil in te korte tijd. (...) De planning laat het nodige te wensen over, waardoor het een en ander uit de hand dreigt te lopen.'

Dat leek te wijzen op een voorzichtige aanpak, maar de praktijk was anders. Onder zijn leiding verscheen eind 1972 onder de titel *Schaak 70* de meest ambitieuze beleidsnota uit de geschiedenis van de KNSB. Op zestien dichtbedrukte pagina's A4 werden de toestand in de bond en een weg naar de toekomst geschetst.

De plannen werden in grote lijnen aangenomen, maar toch sneuvelde voorzitter Ruth eind 1974. Precies op het punt waar de KNSB-organisatie sinds jaar en dag gevoelig is: de relatie tussen de landelijke organisatie en de regionale bonden. Een bestuursvoorstel om het voor clubs mogelijk te maken meer rechtstreeks met de landelijke organisatie te communiceren kreeg in de bondsraad een nipte meerderheid: 37 tegen 36 stemmen. Dat vond Ruth te weinig en onwerkbaar. Hij wenste voor zijn persoonlijke herverkiezing tijdens dezelfde vergadering minimaal een tweederde meerderheid en kreeg die net niet. Hij trad onmiddellijk af. Achteraf bleek hij zich vooral geërgerd te hebben aan de sfeer van vijandigheid die enkele bonden toonden. De woorden van de HSB: 'In principiële zaken kent de Haagse Schaakbond geen evenredigheid' waren hem in het verkeerde keelgat geschoten.

Frank Goudsmit zorgde ervoor dat er een bondsbureau kwam

Henk Wille was het meest invloedrijke bestuurslid in de naoorlogse jaren

Belangrijkste bestuurslid

Van Steenis was de langstzittende voorzitter in de geschiedenis van de KNSB. Als je zijn twee jaar als vicevoorzitter niet meetrekt kom je tot vijftien jaar voorzitterschap. Dat is een jaar meer dan Henk Wille die van 1974 tot 1989 tot de hoogste taak geroepen werd. Daarvoor was hij al secretaris binnenland geweest (1961-1963 en 1973-1975) en competitieleider (1963-1975). Zonder overdrijven kun je Wille het belangrijkste bestuurslid uit de moderne geschiedenis van de KNSB noemen.

Er waren grote verschillen tussen de twee

eerste vrouwelijke voorzitter Marleen van Amerongen 2016 (Foto Bas Beekhuizen)

record-voorzitters, Van Steenis de man van honderd procent, Wille de man van het compromis. Dat laatste had de schaakbond nodig na de grimmige bondsraad van najaar 1974 en het aftreden van Ruth. Het ervaren bestuurslid Henk Wille werd onmiddellijk als opvolger genoemd. Het *ASV-nieuws* schreef in 2010: 'Midden jaren zeventig in een onrustige tijd in het georganiseerde schaak werd Henk Wille gevraagd als voorzitter. Na enige bedenktijd nam Max Euwe de laatste twijfels bij de geboren bestuurder weg. De oud-wereldkampioen en in die dagen President van de Wereldschaakbond FIDE was kort en krachtig, toen Henk Wille hem vroeg 'heeft u een idee wie het beste voorzitter van de KNSB zou kunnen worden?' Euwe: "U".'

Draagvlak

In datzelfde artikel werd Wille goed gekarakteriseerd: 'Hij was de man van het zoeken van draagvlak. Uren stak hij in het lobbyen bij de regionale bonden om steun te vinden voor de ideeën van het KNSB-bestuur. Ook was hij bij veel toernooiopeningen of prijsuitreikingen, waardoor vrijwel iedereen in de schaakwereld hem kende en hij ook wist wat er in het land leefde.' Dat dit beleid werkte heeft er ongetwijfeld toe bijgedragen dat hij zo lang voorzitter bleef. Tegen *De Gelderlander* zei hij ooit: 'Als het goed gaat, ben je gauw geneigd te blijven zitten'. En goed ging het in die tijd, na de schaakhausse van Fischer-Spasski, met de opkomst van Jan Timman en de successen van de jeugschaakopleiding.

Dat Wille in hart en nieren een bestuurder was blijkt ook wel uit het feit dat hij vijftien jaar lang bestuurslid van de OSBO was en na zijn afscheid bij de KNSB nog bestuursfuncties had bij de Nationale Sport Federatie, de Gelderse Sport Federatie en het gymnastiekverbond KNGB. Ook was hij een van de oprichters van het Max Euwe Centrum.

Hebben we daarmee de bijzondere voorzitters van de KNSB gehad? Ja en nee. In 2016 werd Marleen van Amerongen de eerste vrouwelijke voorzitter. In 2020 volgde Bianca de Jong-Muhren haar op. Een vrou-

welijke voorzitter vind je tegenwoordig normaal, maar in het licht van bijna 150 jaar bondsgeschiedenis met 34 mannelijke voorgangers is het dat natuurlijk niet. Een teken van de tijd is het wel, zoals alle genoemde bestuursleden de jaren karakteriseren waarin zij actief waren.

Huidig KNSB voorzitter Bianca de Jong-Muhren

Staunton is met 150 jaar een vitale oudere

Wie een Nederlandse schaker met belangstelling voor de nationale schaakgeschiedenis vraagt waaraan hij denkt bij de naam Staunton krijgt heel waarschijnlijk Stauntontoernooi te horen. Dat is niet vreemd. Het was internationaal het eerste grote toptoernooi na de Tweede Wereldoorlog. Twintig sterke spelers, waaronder een grote Russische delegatie, kwamen in 1946 naar Groningen.

Waarom besloot de vereniging Staunton zoveel tijd in dat project te steken? Natuurlijk om te laten zien dat er eindelijk weer iets kon, maar vooral ook omdat Staunton in datzelfde jaar het 75-jarig bestaan vierde. Een eenvoudige rekensom leert dat de club nu dus 150 jaar oud is, twee jaar ouder dan de KNSB, en tot de oudste schaakverenigingen in het land behoort.

Gezeten burgerij

Staunton heeft het geluk dat schaakhistoricus Poppe Dijkhuis sinds jaar en dag een van de leden is. Toen de vereniging 125 en 135 jaar bestond schreef hij al over de geschiedenis van de vereniging. Nu het mooie getal van 150 is bereikt heeft hij opnieuw een lezenswaardig boek laten verschijnen. Hij plaatst de geschiedenis van Staunton in de context van het schaken in de stad Groningen en de Ommelanden. Daardoor is het boek niet alleen interessant voor leden en oud-leden van Staunton, maar voor iedereen die belangstelling heeft voor het schaken in Noord-Nederland.

Staunton werd op 27 november 1871 opgericht door Alexander Heinrich Becker, een instrumentenmaker die een paar jaar eerder

uit Leeuwarden naar Groningen was verhuisd. De club begon met het bescheiden aantal van twaalf leden en zag dat aan het eind van de eeuw uitgroeien tot 25. Wel erg weinig, vond het lid J. Meijer in 1908 en hij stelde voor 'het eenige jaren met een lagere contributie te probeeren' om het ledental op te krikken. Het voorstel werd door de jaarvergadering afgewezen. Kan je daaruit afleiden dat Staunton een elitegezelschap was, een herenclub? Waarschijnlijk wel. In ieder geval gold de club tot in de jaren zeventig van de twintigste eeuw als een vereniging van de 'gezeten burgerij'.

Symbiotische band

Staunton was in die beginjaren trouwens niet de enige schaakvereniging in Groningen. Ludendo Studemus, de schaakclub van het studentencorps Vindicat, was zeker even groot en sterk. Tussen beide verenigingen bestond een symbiotische band die duurde tot het opheffen van Ludendo. Veel studenten maakten na hun afstuderen de overstap naar Staunton. Dat zorgde voor een automatische aanloop van nieuwe leden, die pas in de jaren zeventig van de vorige eeuw stokte. Andere tijden waren het toen. De schakende jeugd wilde meer reuring en gaf de voorkeur aan SC Groningen.

Staunton vergrijsde en zag in dat zelfstandig doorgaan geen optie was. De club fuseerde in 1984 met buurtvereniging Helpman tot Staunton/Helpman. De combinatie van een groep sterk schakende vijftigers en de massa en jeugd van een buurtclub bleek te werken. Nog steeds heeft Staunton zijn onderdak in de wijk Helpman. De naam van de wijk verdween in 1996 overigens wel uit de verenigingsnaam. Het is tegenwoordig weer gewoon Staunton.

Auteur Poppe Dijkhuis is niet in de fout vervallen de gebeurtenissen van de vereniging tot in detail te willen schetsen. Waar nodig maakt hij grote stappen om stil te staan bij markante onderwerpen. Zoals de organisatie van het

Het schaakgezelschap Staunton rond 1906

'Wereldschaaktournooi' in 1946. Maar liefst zeventien pagina's wijdt hij aan dat hoogtepunt uit het verenigingsbestaan. Hij schrijft niet over het sportieve verloop, maar over de organisatorische en financiële perikelen. Want achteraf bleken de organisatoren nogal uit de losse hand te hebben begroot. Daar kwam het proces van Lodewijk Prins bovenop. Prins was uitgenodigd, maar die uitnodiging werd op de valreep ongedaan gemaakt omdat de Russische delegatie met een speler te veel kwam. Prins accepteerde een afkoopregeling niet en spande een proces aan dat hij in hoger beroep won. De club moest tweeduizend gulden betalen, tegenwoordig zouden dat tienduizenden euro's zijn. Alle financiële malheur zorgde ervoor dat Staunton tot 1960 aan een aflossingsregeling vastzat.

Staunton 150 jaar telt twee afdelingen. In de eerste honderd bladzijden wordt de geschiedenis chronologisch geschetst. Deel 2 heeft de passende titel *Diversen, Varia, Verhalen*. Dat is een collageachtig geheel met schaakfragmenten, illustraties, verhalen en anekdotes die vaak wel en soms niet met de vereniging te maken hebben. Dijkhuis greep de gelegenheid aan om een van zijn stokpaardje, het schaken tijdens de Tweede Wereldoorlog, nog eens onder de aandacht te brengen.

De deelnemers in 1946

Poppe Dijkhuis: *Staunton 150 jaar. 160 bladzijden. Rijk geïllustreerd.*

Prijs: € 20,-.

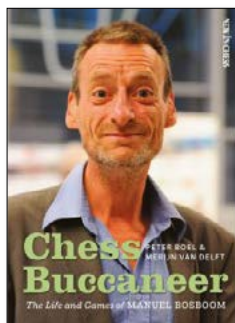
Te bestellen via

<https://sgstaunton.nl/bestel-het-jubileum-boek-staunton-150-jaar>.

Recensies

Hij is 'wereldberoemd' in Nederland en dankzij een overwinning in een vluggertje op Kasparov eigenlijk ook in de hele schaakwereld. Dan hebben we het natuurlijk over de Nederlandse meester Manuel Bosboom. Natuurlijk was het een lumineus idee van Peter Boel en Merijn van Delft (en New In Chess uitgever Allard Hoogland) om een schaakbiografie te schrijven over deze geweldige snelschaker en unieke persoon. Het boek opent met dat beroemde vluggertje in Wijk aan Zee 1999 om daarna min of meer chronologisch Manuels (schaak)leven te beschrijven.

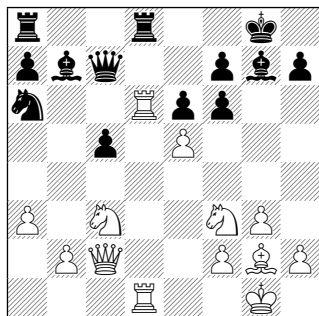

De titel *Chess Buccaneer* is trefend en ook de coverfoto laat al zien dat het plezier er bij Manuel altijd vanaf springt. Het spelplezier wordt ook goed weergegeven in de 66 partijen en

vele fragmenten die het boek rijk is. Natuurlijk komt er veel g4 en h4 langs (Bosboom-Knoppert, NK Eindhoven 1992, startte 1.c4 e5 2.h4 en 1-0 in 50 zetten) maar ook

Koningsgambieten met offers op f7 en nog veel meer. Laten we echter niet vergeten dat Manuel ook gewoon heel sterk kan schaken.

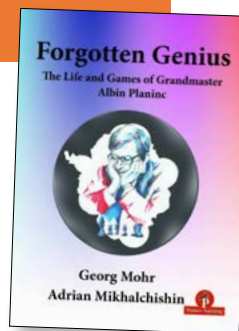
Bosboom - Leko Bilbao 2014

Stelling na 19...Td8

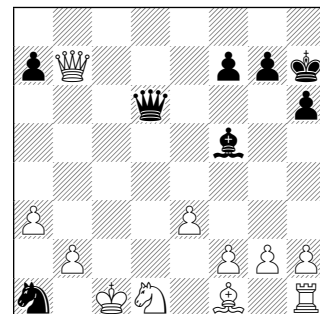
20.Pb5! Da5 21.Pg5! Twee mooie symmetrische paarduitvalen beslissen de partij. **21...Txd6 22.Dxh7+ Kf8 23.Pxd6 fxg5 24.Lxb7 Td8 25.Dh5 Td7 26.Pc4 1-0**

Een regelmatige overwinning dus, op een grootmeester die in 2014 in de top-20 van de wereld stond.

Een andere (geniale) schaker over wie onlangs een schaakbiografie (*Forgotten Genius*) is verschenen is de Sloveense grootmeester Albin Planinc. Hierbij gaat het om een tragisch leven: een eenvoudige jongen uit een arbeidersgezin met een geweldig schaaktalent, beperkt door zijn moeder die aan achtervolgingswaanin leed en voor wie hij zorgde, een kortstondige schaakcarrière met een paar grote successen (Ljubljana 1969, Amsterdam 1973), gevolgd door een lange periode met mentale problemen. Niet lang nadat zijn moeder overlijdt in 2008, sterft Planinc op de schaakeetijd van 64. Dat is het tragische deel van het verhaal, maar het verhaal dat de in Slovenië woonachtige grootmeesters Adrian Mikhalechishin en Georg Mohr vertellen is vanuit schaakoogpunt aanzienlijk vrolijker. Want wat een geweldige schaker is Planinc! Genie is in dit geval de enige term die de lading dekt.

Vaganian - Planinc Hastings 1975

Planinc besliste hier zijn fraai opgezette partij met **22...Dc7+!**

Tot slot een heel ander soort biografie (een paar korte teksten en geen schaakzetten) is *Magnus Carlsen: A Life in Pictures*. Het gaat hierom een koffietafelboek met unieke kleurenfoto's van baby Magnus tot 2021.

OPLOSSINGEN

De lezer aan zet

12...Lxf3

Er is geen alternatief 12...Lg6 13.c4 gevolgd door slaan op f6 is duidelijk beter voor wit. Maar het opgeven van het loperpaar is niet heel erg voor zwart vanwege de geïsoleerde dubbelpion die wit nu oploopt.

13.gxf3 Le7

Dit is de logische en de beste zet. Wanneer u gezien heeft dat een damezet ook mogelijk is dan mag u zich belonen met **3 punten**.

Grappig genoeg kan wit na **13...Dc7** niet slaan op f6 vanwege 14.Lxf6? Le7! 15.Lxe7 De5+.

Zwart staat ook prima na 14.c4?! Pf4 15.Dxf6 Tg8 16.De5 Dxe5+ 17.Lxe5 Pg6, maar na 14.0-0-0 staat wit er beter voor dan in de partij. Dezelfde grap gaat ook op na **13...Dd6** 14.Lxf6? Le7 15.Lxe7 De5+!, maar ook hier is 14.0-0-0 mogelijk.

14.Dg3

Beter was 14.Dh6 om na 14...Lf8 terug te gaan met 15.Dh4 Kosteniuk moest gezien de toernooistand deze partij echter proberen te winnen. (Zwart kan overigens ook doorspelen na 14.Dh6 als ze dat wil met 14...Db6).

14...Db6

De normale zet - Lei bereidt de lange rokade voor. De computer is enthousiast over het pionoffer

14...Ld6!? (6 punten) 15.Dg7 Ke7! 16.c4 Tg8 17.Dxh7 Pf4 en zwart heeft goede compensatie. Ook goed is **14...Da5** (6 punten).

15.f4

Wit probeert weer wat ruimte te maken voor haar dame. Zwart had geen reden om bang te zijn voor 15.Dg7 Tf8 16.Dxh7 vanwege 16...Lc5 (16...f5) 17.0-0 Ld4 met goed spel. Kosteniuk moet niet tevreden zijn geweest over de stelling na 15.0-0-0 16.Lc4 h5 en ook nu moet wit ruimte maken voor de dame met 17.f4 waarna zwart een prettig eindspel krijgt na 17...Dc7 18.f5 Dxd3 19.fxd3 Td8.

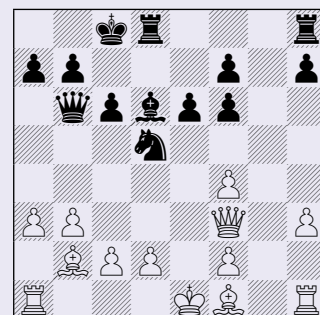
15...Ld6

Lei ziet meteen een doelwit in de

pion. Ook goed zijn **15...0-0-0** en **15...Lc5** (voor een van beide zetten krijgt u ook **5 punten**).

16.Df3 0-0-0

Gewoon een goede zet, die wel wat rekenwerk vraagt. Ook goed is **16...Pxf4** (6 punten) 17.Lxf6 Tg8. Natuurlijk niet 16...Lxf4? 17.c4.

17.f5

Agressief maar het geeft zwart de gelegenheid om de zwartveldige lopers te ruilen waarna er allemaal gaten overblijven in de witte stelling.

Lei moest natuurlijk rekening houden met 17.c4 en dan kiezen tussen het spannende 17...Pxf4 18.Lxf6 Dc5 19.Lxh8 (19.Lxd8? De5+) 19...Txh8 en omdat de witte koning nooit meer veilig staat heeft zwart voldoende compensatie voor de geofferde kwaliteit, en het eenvoudigere 17...Pe7 18.Lxf6 The8 en wit staat een pionnetje voor, maar is nog niet ontwikkeld en opnieuw is het lastig om een veilige plek te vinden voor de koning. Het beste was waarschijnlijk 17.Lc4 of 17.0-0-0 met een ongeveer gelijke stelling.

17...Le5

Een uitstekende zet! De zwartveldige lopers worden nu geruild, waarna wit blijft zetten met een loper die minder is dan het zwarte paard.

18.0-0-0 Lxb2+ 19.Kxb2 Dd4+ Opnieuw geen punten voor andere zetten. De dame gaat met tempo naar f4 - het eindspel is gunstig voor zwart vanwege de slechte structuur van wit op de koningsvleugel.

20.c3 Df4

Wit moet nu dameruיל toestaan waarna het paard de loper domineert. Immers op 21.De2? volgt 21...Dxf5, en op 21.Dh5? komt 21...Dxf2.

21.Dxf4 Pxf4 22.Tg1 Thg8

Natuurlijk niet 22...exf5? 23.Tg7 en wit doet weer helemaal mee. Ook goed is **22...Tdg8 (3 punten)** maar deze toren doet nog nuttig werk op de d-lijn en daarom is de tekstzet beter.

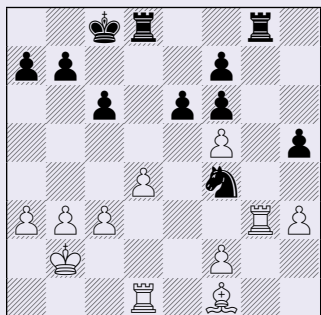
23.Tg3 h5

Consequent spel van Lei - ze wil de toren van de g-lijn verjagen om binnen te komen. Goede alternatieven zijn **23...e5** (dekt het paard en controleert nog meer zwarte velden) en **23...Tg5** (om te verdubbelen op de g-lijn of de toren over de 5e rij te gebruiken). Voor een van deze twee zetten krijgt u **7 punten**.

24.d4

Het was tijd om te ruilen op e6:

24.fxe6 fxe6 25.d4 h4 26.Tf3 e5 en wit doet nog mee na 27.Te1 of 27.Lc4.

24...h4

Veel sterker dan andere zetten. Bijvoorbeeld: 24...e5 25.h4!, en 24...Tg5 25.fxe6 fxe6 26.Te1.

25.Te3 De witte stelling is al kritiek. Ook na 25.Tf3 speelt zwart 25...e5 en na het goed uitziende 26.Lc4 zit er een fraaie grap in: 26...Pg2! 27.Lxf7? e4! (de witte toren is gevangen!) 28.Lxg8 Txg8 29.Te3 Pxe3 30.fxe3 Tg2+! 31.Kb1 Tg3 en het toreneindspel wint eenvoudig. Ook 25.Txg8? Txg8 26.Te1 Tg5 27.fxe6 fxe6 28.Te4 e5 moet winnen voor zwart. De witte loper heeft geen toekomst en pion h3 is zwak. Zwart wint makkelijk na 25.Tg4? Txg4 26.hxg4 exf5 27.gxf5 Tg8.

25...e5

Dit is nog sterker dan **25...Tg1** 26.fxe6 fxe6 27.Kc2 e5 (**6 punten**).

26.Kc2 Tg1

U krijgt ook **5 punten** voor **26...Tg5** wit dreigt namelijk niet te slaan op e5: 27.dxe5 Txd1 28.Kxd1 Tg1 29.Te1 (29.Ke1? Pg2+) 29...fxe5.

27.Te4 Th1 28.a4

Omdat wit amper kan bewegen kan zwart nu allerlei nuttige zetten doen voordat ze op h3 slaat.

28...Kc7

Ook goed zijn **28...a5**, **28...c5** en **28...Th2** (allemaal ook **6 punten**). Onmiddellijk slaan is niet slecht, maar niet het beste vanwege **28...Pxb3 (1 punt)** 29.Txh4 Pxf2 30.Txh1 Pxb1 31.Lc4.

29.b4 Pxb3

Even goed is **29...Th2 (4 punten)**.

30.Lxb3

Zwart wint uiteindelijk ook na het iets sterkere 30.Txh4 Pxf2 31.Txh1 Pxb1 32.Lc4 Pg3 33.dxe5 Txd1 34.Kxd1 Pxf5 35.Lxf7 fxe5.

30...Txh3 31.dxe5 fxe5

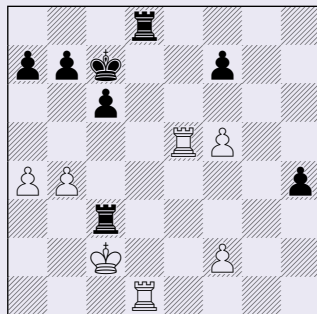
Even sterk is **31...Txd1 (2 punten)** 32.Kxd1 fxe5 33.Txe5 Kd6. Veel minder goed is de truuik 31...Txc3+ vanwege 32.Kxc3 Txd1 33.e6!.

32.Txe5

Wit verliest ook na 32.Txd8 Kxd8 33.Txe5 Tf3.

32...Txc3+

Deze tactische grap is nog sterker dan **32...Txd1 (2 punten)** 33.Kxd1 Kd6 wat ook wint.

en zwart won na

33.Kxc3 Txd1 34.Te7+ Td7! 35.Te4 h3 36.Th4 Td5 37.Txh3 Txf5 38.f3 Kb6 39.Kb3 Tf4 40.a5+ Kb5 41.Kc3 Tc4+ 42.Kd3 Kxb4 43.a6 b5 44.Ke3 Kc3 45.Th7 b4 46.Txf7 b3 47.Txa7 b2 48.Tb7 Ta4 49.a7 c5 50.f4 Txa7 0-1

80-100	>2400
70-80	2300-2400
60-70	2200-2300
50-60	2100-2200
40-50	2000-2100
30-40	1900-2000
20-30	1800-1900
0-20	<1800

Schaakmat!

De partij W.Barbier - Mkrthchian, EK-Landenteams Terme Catez 2021, ging verder met **49.Td1+**

Niet 49.Th4? Tf5+! en zwart wint!

49...Te1 50.Th4

en tegen mat op de volgende zet is niets meer te doen!

1-0

Combineren

Diagram 1

Arabi-Konings

1.Lh7+ 1-0

Diagram 2

Osterwald-Labruyere

1...Dg4+ 0-1 vanwege 2.Kg2 De4+

Diagram 3

Meurs-Reinders

1.Lg7+! Dxg7 2.Dxe8+ 1-0

Diagram 4

Arabi-Bezemer

1.Th4+ Kg8 2.Tg6! Txd5 3.Txg7+ Kf8 4.Th8+ Ke7 5.Txc8 Txe5 6.Tc7+ 1-0

Diagram 5

Gutkind-van der Hagen

1...Txc6! 2.Txc6 Pd4+ 3.Ke4 Pxc6 met een gewonnen eindspel voor zwart.

Diagram 6

van den Berg-Klaren

1.Dxe7+! 1-0

Diagram 7

Klaren-Hovenga

1.Txg7+! Pxd7 2.Tc7 1-0

Diagram 8

Meurs-Labruyere

1.0-0!! met deze aparte dubbele aanval dreigt wit zowel promotie als Txf7. Er volgde nog 1...Pc8 2.Txf7 Tg8 3.Td4 en spoedig 1-0. Op meteen 1.c8D volgt 1...Pxc8 2.Txc8 Lb4+!.